

לקוטי תורה • פרשת שלח • מאמר 17

ביאור הדברים ע"פ אני כו' דפ' ציצית וענין...

ביאור המילים "אנכי [הוי' אלקיכם]" בפרשת ציצית

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shelach/17

1 ביאור הדברים ע"פ אני כו' דפ' ציצית וענין בשעה שישראל אומרים יהא שמיה רבא כו'.

ביאור הדברים על "אני" כו' שבפרשת ציצית, ועל ענין "בשעה שישראל אומרים: יהא שמיה רבא" כו'.

להבין ענין הרצון שנתבאר שהוא בחי' חיצונית נגד השכל דהלא הרצון גבוה מהשכל (כי הרצון הוא בחינת כתר והשכל הוא בחינת חכמה וזהו שמבקשים יהי רצון ועמ"ש בד"ה מה יפו פעמיך ובד"ה מזוזה מימין).

[עלינו] להבין את ענין הרצון, שנתבאר שהוא בחינת חיצונית ביחס לשכל: והרי הרצון גבוה מן השכל? (שהרי הרצון הוא בחינת כתר, והשכל הוא בחינת חכמה; ומכאן שאנו מבקשים "יהי רצון". ועיינו כמה שנכתב בדיבור המתחיל "מה יפו פעמיך" ובדיבור המתחיל "מזוזה מימין").

אך הענין כי יש ב' בחי' שכל. א' הוא בחי' חכמה אבא דאצילות שיונק ממזלא דאריך והוא למטה מהרצון

אלא הענין הוא שיש שתי בחינות של שכל. האחת היא בחינת חכמה, אבא דאצילות, היונקת ממזלא דאריך [אנפין]; והיא למטה מן הרצון,

שהרי יניקתו מבחי' שערות כלכד הנמשכות מבחינת גלגלתא שהוא רצון ואין ערוך השערות לגבי בחי' גלגלתא עצמה, והבי' הוא בחינת מוחא סתימאה

שהרי יניקתה היא רק מבחינת השערות הנמשכות מבחינת גלגלתא, שהיא הרצון, ואין ערוך לשערות ביחס לבחינת גלגלתא עצמה. והבחינה השנייה היא מוחא סתימאה,

שהוא בחינת שכל הנעלם מכל רעיון והוא למעלה מן הרצון כי בו הוא בחינת תענוג שהוא בבחי' א"ס ממש

שהיא בחינת "שכל הנעלם מכל רעיון"; והיא למעלה מן הרצון, מפני שבתוכה נמצאת בחינת התענוג, שהיא בבחינת אין סוף ממש.

(והרצון הוא בחי' חיצונית של מו"ס [מוחא סתימאה] וכמו הגלגלת לגבי המוח שבתוכו, שבחינת מו"ס

[מוחא סתימאה] הוא הפנימיות של הרצון שהוא הטעם הכמוס של הרצון, וכל זה מבואר בע"ח [בעץ חיים] (שער כ"ב פ"ה)

(והרצון הוא בחינת חיצונית של מוחא סתימאה, כמו הגולגולת ביחס למוח שבתוכה; שכן בחינת מוחא סתימאה היא פנימיות הרצון, הטעם הכמוס של הרצון. וכל זה מבואר בעץ חיים) (שער כ"ב, פרק ה':)

כי המוח הסתום שבכתר כו' בכתר יש בו בחי' פנימיות שהם מוחין שבו בעצמו כו'

"כי המוח הסתום שבכתר" וכו'; "בכתר יש בחינת פנימיות, שהם מוחין שבו עצמו" וכו'.

ע"ש, הרי מבואר מזה דבחי' מו"ס [מוחא סתימאה] זהו פנימית דגלגלתא שהיא חיצוניות שלו וכמשנ"ת

[וכמו שנתבאר] גם כן במ"א בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה ונקרא סתימאה כי אינו בא לידי גילוי כלל.

עיינו שם. הרי מבואר מכך שבחינת מוחא סתימאה היא פנימיות הגלגלתא, שהיא חיצוניותה, כפי שנתבאר גם במקום אחר, בביאור על הפסוק "כי על כל כבוד חופה". והיא נקראת סתימאה מפני שאינה באה לידי גילוי כלל.

מה שאין כן חכמה דאצילות דאתפתחא לל"ב שבילין וכמ"ש בזהר ח"ג [חלק ג'] (דקכ"ח סע"ב [סוף עמוד ב]) שזהו ענין ונהר יוצא מעדן כו'.

לא כן חכמה דאצילות, הנפתחת לשלושים ושניים שבילים, כפי שנאמר בזהר, חלק ג' (סוף קכ"ח ע"ב), שזהו ענינו של "ונהר יוצא מעדן" וכו'.

והמשכת החכמה דאצילות מח"ס [מחכמה סתימאה] הוא על ידי שערות ועל זה נאמר וזרח משעיר למו (עמ"ש מזה בביאור ע"פ ואהיה אצלו אמון וע"פ תורה צוה כו')

והמשכת חכמה דאצילות מחכמה סתימאה היא באמצעות שערות; ועל כך נאמר "וזרח משעיר למו" (ראו מה שנכתב על כך בביאור על "ואהיה אצלו אמון", ובביאור על "תורה צוה" וכו'):

שבחינת שיערה א' בלבד נמשך להיות מושג ולהיות תענוג הנשמות בג"ע [בגן עדן] כו'. וגם המשכת השערות ויניקתן מח"ס הוא ע"י בחי' גלגלתא שמכסה על מו"ס [מוחא סתימאה]

שרק בחינה של שיערה אחת נמשכת כדי להיות מושגת ולהיות לתענוג הנשמות בגן עדן וכו'. וגם המשכת השערות ויניקתן מחכמה סתימאה היא באמצעות בחינת גלגלתא, המכסה על מוחא סתימאה;

דהיינו שהרצון מסתיר ומעלים את בחינת מו"ס [מוחא סתימאה] שלמעלה מהרצון ולהיות רק שיערה לבד נמשכת על ידי הגלגלת כו',

כלומר, הרצון מסתיר ומעלים את בחינת מוחא סתימאה, שלמעלה מן הרצון, כך שרק שיערה אחת נמשכת באמצעות הגלגלת וכו'.

ולכן מבואר בענין מנין הע"ס [העשר ספירות] דלפעמים הכתר נמנה במנין הע"ס [העשר ספירות] ופעמים הדעת נמנה ואז אין הכתר נמנה, והיינו כי כשמונים בחינת חיצוניות הע"ס [העשר ספירות]

ולכן מוסבר בענין מניין עשר הספירות, שלפעמים כתר נמנה במניין עשר הספירות, ולפעמים דעת נמנית ואז כתר אינו נמנה. כלומר, כאשר מונים את בחינת החיצוניות של עשר הספירות,

אזי גם הכתר נמנה במנין הספירות, כי חיצוניות הכתר דהיינו הרצון נמנה בכלל עשר ספירות. אבל בבחינת פנימיות אין הכתר נמנה.

אז גם כתר נמנה במנין הספירות, מפני שהחיצוניות של כתר, כלומר הרצון, נמנית בכלל עשר הספירות. אבל בבחינת הפנימיות כתר אינו נמנה.

כי פנימיות הכתר הוא מו"ס [מוחא סתימאה] שהוא בחינת א"ס ממש ואינו בכלל ע"ס [עשר ספירות] אלא שהוא מקור כו' ואז החכמה דאצילות היא הראשונה שבע"ס [שבע עשר ספירות] ראשית חכמה.

מפני שפנימיות כתר היא מוחא סתימאה, שהיא בחינת אין סוף ממש, ואינה נכללת בעשר הספירות אלא היא מקורן וכו'. ובמנין זה חכמה דאצילות היא הראשונה שבעשר הספירות: "ראשית חכמה" — הראשית היא חכמה.

(ולפי זה מה שכתוב במ"א בדוכתי טובא בענין תורה ומצות כהא דלפעמים משמע שהתורה היא למעלה מהמצות ופעמים משמע שהמצות הם למעלה מהתורה שהענין הוא ששניהם אמת

(ולפי זה, מה שנכתב במקומות רבים אחרים בענין תורה ומצוות — שלפעמים משתמע שהתורה למעלה מן המצוות, ולפעמים משתמע שהמצוות למעלה מן התורה, והענין הוא ששניהם אמת,

כי התורה היא מבחי' מוחא והמצות מבחי' גלגלתא ויש מעלה במוח שאינו בגלגלתא שהוא בחינת פנימית ויש מעלה בגלגלתא שהוא חיצונית עליון יותר כו'.

שהרי התורה היא מבחינת מוחא (המוח), והמצוות מבחינת גלגלתא (הגולגולת); ויש יתרון במוח שאין בגלגלתא, שכן הוא בחינת הפנימיות, ויש יתרון בגלגלתא, שהיא חיצוניות נעלית יותר וכו'—

צי"ל לפי זה] דהיינו לפי שהתורה נמשכת מחכמה דאצילות ולגבי חכמה דאצילות שייך לומר כן שעם היותה בחינת פנימית וגלגלתא היא חיצוניות.

על פי זה יש להבין [כך]: התורה נמשכת מחכמה דאצילות, וכיחס לחכמה דאצילות אכן מתאים לומר כך: אף שהיא בחינת הפנימיות וגלגלתא היא בחינת החיצוניות,

אך לפי שהיא חיצונית הכתר לכן בבחינה זו היא גבוה יותר מהחכמה דאצילות ואף על פי כן בבחינה אי' יש מעלה בחכמה יותר להיותה בחינת פנימית וגלגלתא היא בחי' חיצונית.

אלא שגלגלתא היא החיצונית של כתר, ולכן בבחינה זו היא נעלית יותר מחכמה דאצילות; ואף על פי כן, בבחינה אחת יש לחכמה יתרון, משום שהיא בחינת הפנימיות, ואילו גלגלתא היא בחינת החיצונית.

וכ"מ [וכן משמע] בע"ח [בעץ חיים] שם שכ"ב פ"ה ובפרק אי' אות ב' במ"ש לכן בבחי' זו המוחין הם עיקרים כו' ע"ש.

וכך משתמע גם מעץ חיים שם, שער כ"ב, פרק ה', ובפרק א', סעיף ב', בדברים שנאמרו שם: "לכן בבחינה זו המוחין הם העיקר" וכו'; עיינו שם.

אבל מו"ס [מוחא סתימאה] שהיא פנימית הכתר היא למעלה לגמרי מבחי' גלגלתא שהיא חיצונית שלו. מאחר דמו"ס [דמוחא סתימאה] הוא הבחינה שבכתר שאינו במנין הע"ס [העשר ספירות] כלל פשיטא דבחי' זו הוא למעלה לגמרי מבחינה שבכתר שהוא במנין הע"ס [העשר ספירות]

אבל מוחא סתימאה, שהיא הפנימיות של כתר, נעלית לחלוטין מבחינת גלגלתא, שהיא החיצונית שלו. מאחר שמוחא סתימאה היא הבחינה שבכתר שאינה נמנית כלל בתוך עשר הספירות, ברור שבחינה זו נעלית לחלוטין מהבחינה שבכתר הנמנית בתוך עשר הספירות;

כי הבחי' שאינו במנין הע"ס [העשר ספירות] היינו לפי שהיא בחינה תחתונה שבמאציל דאנת הוא חד ולא בחושבן וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שמ"א פ"ג [פרק ג']. ואע"ג [ואף על גב] דבע"ח [דבעץ חיים] שם איתא דזהו בחי' עתיק ומו"ס [ומוחא סתימאה] הוא בבחי' אי"א,

כי הבחינה שאינה נמנית בתוך עשר הספירות היא כך משום שהיא הבחינה התחתונה שבמאציל, שעליו נאמר: "אתה הוא אחד ולא בחושבן", כמובא בעץ חיים, שער מ"א, פרק ג'. ואף שבעץ חיים שם נאמר שזו בחינת עתיק, ואילו מוחא סתימאה היא בבחינת אריך אנפין,

אך הרי ע"ז נתבאר כאן שבמו"ס [שבמוחא סתימאה] הוא בחי' תענוג שהוא בחי' א"ס ממש ור"ל [ורוצה לומר] דבחי' עתיק שהוא בחי' תענוג הוא מתגלה בח"ס [בחכמה סתימאה] בבחי' פנימית ממש. משא"כ בחי' גלגלתא שהיא חיצונית וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים]

אלא שבענין זה התבאר כאן שבמוחא סתימאה נמצאת בחינת התענוג, שהיא בחינת אין סוף ממש. כלומר, בחינת עתיק, שהיא בחינת התענוג, מתגלה בחכמה סתימאה בבחינת הפנימיות ממש; מה שאין כן בבחינת גלגלתא, שהיא בחינת החיצונית, כמובא בעץ חיים.

(שכ"ב פ"ה) באריכות, וע"כ מו"ס [מוחא סתימאה] אינו במנין ע"ס [עשר ספירות] ע"ד מ"ש בע"ח [בעץ חיים] (שמ"א פ"ג [פרק ג']). ועיין מ"ש בביאור ע"פ שוש אשיש מבואר כמ"ש כאן.

(שער כ"ב, פרק ה') באריכות. ולכן מוחא סתימאה אינה נמנית בתוך עשר הספירות, על דרך מה שנאמר בעץ חיים (שער מ"א, פרק ג'). ועיינו כמה שנכתב בביאור על הפסוק "שוש אשיש"; מבואר שם כפי שנכתב כאן.

אמנם בביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות מבואר דגם לגבי בחי' מו"ס [מוחא סתימאה] שייך לומר שיש בחי' בגלגלתא שהיא גבוה יותר

אולם בביאור על "יביאו לבוש מלכות" מבואר שגם ביחס לבחינת מוחא סתימאה שייך לומר שיש בחינה בגלגלתא שהיא גבוהה יותר;

כי מו"ס [מוחא סתימאה] היא חכמה שבכתר והוא מקור התורה וגלגלתא הוא כתר שבכתר והוא מקור המצות

שכן מוחא סתימאה היא חכמה שבכתר, והיא מקור התורה, ואילו הגלגלתא היא כתר שבכתר, והיא מקור המצוות;

אלא שהיא חיצוניות כו' וכן נת' [נתבאר] עוד במ"א, ולכאורה זהו נגד מ"ש בע"ח [בעץ חיים] (שכ"ב פ"ה) אלא שהיא חיצוניות וכו'. וכן נתבאר עוד במקום אחר. ולכאורה הדבר סותר את מה שכתוב בעץ חיים (שער כ"ב, פרק ה')

הנ"ל, ולפי זה [ולפי זה] צ"ל שהפנימית דכתר שלמעלה לגמרי מגלגלתא הוא מ"ש בע"ח [בעץ חיים] שכ"ב ספ"ו שהכתר שלו הוא אור רוחני מקיף עליו כו'

הנזכר לעיל. ולפי זה יש לומר שפנימיות הכתר, שהיא למעלה לגמרי מהגלגלתא, היא מה שכתוב בעץ חיים, שער כ"ב, סוף פרק ו': "שהכתר שלו הוא אור רוחני המקיף עליו" וכו';

אמנם החיצוניות שלו המתפשטים למטה כו' הוא הגלגלת כו' ע"ש, וזהו ענין רישא וגולגלתא ומוחי המבואר בזהר פ' אמור (דצ"ו ע"ב)

"אבל החיצוניות שלו, המתפשטת למטה" וכו', "היא הגולגולת" וכו'; עיינו שם. וזהו ענין "רישא וגלגלתא ומוחי" המבואר בזהר, פרשת אמור (דף צ"ו ע"ב);

ע"ש במק"מ [במקדש מלך] דפ"י רישא הוא עיקר הכתר שהוא בסוד אור מקיף וגלגלתא הוא חיצוניות הכתר כו'

עיינו שם במקדש מלך, שפירש כי רישא היא עצמות הכתר, שהיא בסוד אור מקיף, ואילו גלגלתא היא חיצוניות הכתר וכו'.

והרמ"ז [והרב משה זכות] כ' [כתב] רישא הוא פנימית הכתר גלגלתא הוא סיום חיצוניותו המתפשט ונעשה גלגלתא כמ"ש בא"י [בארץ ישראל] עכ"ל [עד כאן לשונו], וכוונתו ג"כ למ"ש בע"ח [בעץ חיים] שכ"ב ספ"ו החיצוניות שלו המתפשטים כו',

והרמ"ז כתב: "רישא היא פנימיות הכתר; גלגלתא היא סיום החיצוניות שלו, המתפשטת ונעשית גלגלתא, כמו שכתוב בא"י". עד כאן לשונו. גם כוונתו למה שכתוב בעץ חיים, שער כ"ב, סוף פרק ו': "החיצוניות שלו המתפשטת" וכו'.

וא"כ לכאורה זהו סתירה למ"ש כאן דבחי מו"ס [מוחא סתימאה] הוא הבחינה פנימית שבכתר שאינו במנין ע"ס [עשר ספירות] דאם כן הוא ודאי למעלה לגמרי מבחי גלגלתא.

ואם כן, לכאורה יש כאן סתירה למה שכתוב כאן, שבחינת מוחא סתימאה היא הבחינה הפנימית שבכתר, שאינה נמנית במנין עשר הספירות; שכן לפי זה היא בוודאי למעלה לגמרי מבחינת גלגלתא.

אך באמת י"ל [יש לומר] דעכ"ז [דעם כל זה] אין משם סתירה למ"ש כאן כי הנה שני הדרושים דכאן ודשם מבוארים בע"ח [בעץ חיים],

אך לאמיתו של דבר אפשר לומר שלמרות זאת אין בכך סתירה למה שנכתב כאן, שכן שני המאמרים, זה שכאן וזה ששם, מבוארים בעץ חיים.

והיינו כי מ"ש ע"פ יביאו לכוש מלכות הוא על פי מה שכתוב בע"ח [בעץ חיים] (שער א"א פ"ג [פרק ג']) אשר שם מבואר דגלגלתא הוא למעלה ממו"ס [ממוחא סתימאה]

כלומר, מה שנכתב על "יביאו לכוש מלכות" מבוסס על הכתוב בעץ חיים (שער אריך אנפין, פרק ג'), שם מבואר שגולגלתא נמצאת למעלה ממוחא סתימאה,

כי הוא כתר דא"א ומו"ס [ומוחא סתימאה] הוא חכמה דא"א. וכן כתב הרמ"ז [הרב משה זכות] ר"פ אמור דפ"ח והוא מיוסד ע"פ מאמר האדר"ז [האדרא זוטא] (דרפ"ח סע"א [סוף עמוד א]).

שהרי היא הכתר של אריך אנפין, ומוחא סתימאה היא החכמה של אריך אנפין. וכך כתב הרמ"ז בתחילת פרשת אמור, דף פח, והוא מיוסד על מאמר האידרא זוטא (סוף רפח ע"א).

ועפ"י [ועל פי זה] נתי' [נתבאר] מ"ש דיש מעלה במצות הנמשכים מגלגלתא יותר מבתורה הנמשכת ממו"ס [ממוחא סתימאה] ומכל מקום יש מעלה בתורה הנמשכת ממו"ס [ממוחא סתימאה] יותר מבמצות כי מו"ס [מוחא סתימאה] הוא בחי' פנימית כו'.

ועל פי זה הוסבר מה שנכתב שיש יתרון במצוות הנמשכות מגולגלתא על התורה הנמשכת ממוחא סתימאה; ואף על פי כן יש יתרון לתורה הנמשכת ממוחא סתימאה על המצוות, משום שמוחא סתימאה היא בחינת הפנימיות וכו'.

והנה מבואר שם בע"ח [בעץ חיים] שבתוך הגלגלתא הזה יש בתוכו בחינת מוח סתום מאד מלבד מו"ס [מוחא סתימאה] דא"א כו',

והנה מבואר שם בעץ חיים שבתוך גולגולת זו מצויה בחינה של מוח נעלם מאוד, מלבד מוחא סתימאה של אריך אנפין וכו';

ובפ"ד כתב שבחי' זו נמשך מבחי' רדל"א [רישא דלא אתידע] שלמעלה מגלגלתא שלא יכלה להתלבש בא"א ואחזי נהוריה בהאי רישא כו',

ובפרק ד כתב שבחינה זו נמשכת מבחינת רדל"א, הנמצאת למעלה מגולגלתא, ולא יכלה להתלבש באריך אנפין, אלא "הראתה את אורה בראש זה" וכו';

ושם ספ"ז ביאר דהיינו ששם מתגלה הדעת דעתיק והיא נשמה דא"א משא"כ בגלגלתא מלובש חסד דעתיק

ובסוף פרק ז ביאר שזה מפני ששם מתגלה הדעת של עתיק, והיא הנשמה של אריך אנפין; ואילו בגולגלתא מלובש החסד של עתיק,

שהוא מבחי' ז"ת [ז' תחתונות] דעתיק והוא בחינת רוח דא"א שלמטה מבחינת נשמה כו' ע"ש, ועמ"ש בענין בחינה זו בביאור ע"פ החלצו מאתכם כו'.

שהוא מבחינת שבע הספירות התחתונות של עתיק, והוא בחינת הרוח של אריך אנפין, הנמוכה מבחינת הנשמה וכו'; עיין שם. ועיין במה שכתוב על בחינה זו בביאור על "החלצו מאתכם" וכו'.

ועיין מכ"ז [מכל זה] בספר מבוא שערים (שער שלישי ח"ב [חלק ב'] פרק ג' ד') וע"ש פ"ה במ"ש וזה תבין איך לפעמים כו'

ועיינו בכל זה בספר מבוא שערים (שער שלישי, חלק ב, פרקים ג-ד), וכן שם בפרק ה, בדברים הפותחים: "ובזה תבין איך לפעמים" וכו';

ע"ש, ומכ"ז [ומכל זה] יובן דאין מכ"ז [מכל זה] סתירה למ"ש כאן שהוא עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בע"ח [בעץ חיים] שכ"ב פ"ה כנ"ל כיון דעכ"פ [דעל כל פנים] יש בגלגלתא מוח סתום מאד ונקרא חכמתא עילאה סתימאה שהוא הפנימית כתר שבכתר אשר הגלגלתא הוא בחינת חיצוניות שלו,

עיינו שם. מכל האמור יובן שאין בכל הדברים האלה סתירה למה שנכתב כאן, על פי מה שנכתב בעץ חיים, שער כ"ב, פרק ה, כנ"ל; שכן על כל פנים יש בגלגלתא מוח נסתר מאוד, הנקרא חכמתא עילאה סתימאה (החכמה העליונה הנסתרת), והוא הפנימיות של כתר שבכתר, ואילו הגלגלתא היא בחינת החיצוניות שלו.

ולכן בחי' זו אינו במנין ע"ס [עשר ספירות] כיון שהוא נמשך מבחי' רדל"א [רישא דלא אתידע] דאחזי נהורא בהאי אוירא ורדל"א [ורישא דלא אתידע] הוא

ולכן בחינה זו אינה נמנית בכלל עשר הספירות, משום שהיא נמשכת מבחינת רדל"א, ש"הראה אור באוויר זה; ורדל"א הוא

בחינה תחתונה שבמאציל שאינו במנין ע"ס [עשר ספירות] כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שמ"א פ"ג [פרק ג'], וי"ל [ויש לומר] שזהו ענין רישא וגולגלתא ומוחי שבזהר פ' אמור הנ"ל

הבחינה התחתונה שבמאציל, שאינה נמנית בכלל עשר הספירות, כמבואר בעץ חיים, שער מ"א, פרק ג. ויש לומר שזהו פירוש "רישא וגלגלתא ומוחי" שבזהר, פרשת אמור, שהוזכר לעיל.

וגם לפי מ"ש בע"ח [בעץ חיים] שכ"ב ספ"ה יתפרש לשון הזהר היטב לפי משי"ש [מה שכתוב שם] מוחין שבו בעצמו כו' ומלבשת גם את המוחין הנקרא חב"ד [חכמה בינה ודעת] כו' ע"ש.

וגם לפי מה שנכתב בעץ חיים, שער כ"ב, סוף פרק ה, לשון הזהר מתבאר היטב, על פי מה שנאמר שם: "מוחין שבו בעצמו" וכו', "ומלבשת גם את המוחין הנקראים חב"ד" וכו'; עיינו שם.

וזהו ענין רישא ומוחי שהגלגלתא מלבשתם כו'. עוד יש לומר דמשי"כ [דמה שכתוב] הוא על פי מה שכתוב בזהר הרקיע (דק"ט ע"א)

וזהו ענין "רישא ומוחי", שהגלגלתא מלבישה אותם וכו'. ועוד יש לומר שמה שנכתב [כאן] הוא על פי מה שכתוב בזהר הרקיע (ק"ט ע"א),

בפי' הספרא דצניעותא מהאריז"ל [מהאריז' זכרוננו לברכה] בפ"ק [בפרק קמא] דהביא שם מ"ש באדר"ז [באדרא זוטא] (דרי"צ ע"א) ההיא חכמה דסתימא ביה בעתיקא קדישא

בפירוש ספרא דצניעותא מאת האריז"ל, בפרק הראשון, שם הביא את מה שנכתב באדרא זוטא (רי"צ ע"א): "ההיא חכמה דסתימא ביה בעתיקא קדישא";

ועל זה פי' היינו בראש הא' העליון כי כחה שם בדקות והעלם גדול כו' והיינו ברדל"א [ברישא דלא אתידע] ממש וע' מזה לקמן,

ועל כך פירש: "היינו בראש הראשון העליון, כי כוחה שם בדקות ובהעלם גדול" וכו'. והיינו ברדל"א ממש; ועיינו בזה להלן.

ועל דרך זה נת' [נתבאר] כאן בענין מו"ס [מוחא סתימאה] שאינו במנין ע"ס [עשר ספירות] כו' כיון שהוא ברדל"א [ברישא דלא אתידע] ממש.

ועל דרך זה הוסבר כאן בעניין מוחא סתימאה, שאינו נמנה בין עשר הספירות וכו', כיוון שהוא ברדל"א ממש.

2 והנה על פי זה יש לומר גם כן הטעם דהדעת דאצילות משלים למנין ע"ס [עשר ספירות] כשאין הכתר נמנה

כעת, לפי זה, אפשר לומר גם מה הטעם לכך שדעת דאצילות משלימה את מניין עשר הספירות כאשר כתר אינו נמנה:

והיינו למנין ע"ס [עשר ספירות] בבחינת פנימית, דאלו בבחי' חיצוניות נמנה הכתר עצמו כדלעיל, רק בבחינת פנימית שפנימית הכתר אינו במנין ע"ס [עשר ספירות] כנ"ל ואז הדעת משלים המנין והיינו לפי שהדעת הוא בחינת פנימית

כלומר, במניין עשר הספירות מצד פנימיות. מצד חיצוניות נמנה כתר עצמו, כנ"ל; אבל מצד פנימיות, מאחר שפנימיות הכתר אינה נכללת במניין עשר הספירות, כנ"ל, דעת משלימה את המניין. והטעם הוא שדעת היא בחינת פנימיות,

וכמו שנת' [שנתבאר] גם כן ע"פ ואלה המשפטים בענין משה משה לא פסיק טעמא ובביאור על פי' מים רבים ועיין בע"ח [בעץ חיים] שכ"ב פ"א אות ד' ובפע"ח [ובפרי עץ חיים] שער הלולב פ"ג [פרק ג'] בד"ה להר"ר [להרחמים רבים] יוסף מערבי,

וכפי שהתבאר גם על הפסוק "ואלה המשפטים", בעניין "משה משה לא פסיק טעמא", ובביאור על הפסוק "מים רבים". ועיינו גם בעץ חיים, שער כ"ב, פרק א, אות ד, ובפרי עץ חיים, שער הלולב, פרק ג, בדיבור המתחיל "להר"ר יוסף מערבי".

וגם איתא בזהר הר קיע בפ"י הזהר פרשה תרומה דקס"ו ע"ב שכנגד ג' רישין דע"ק [דעתיקא קדישא] הוא באצילות בחינת חב"ד [חכמה בינה ודעת] נמצא הדעת שרשו מרדלי"א [מרישא דלא אתידע] כו' ע"ש וכן משמע בע"ח [בעץ חיים] שכ"ב שם.

וכן נאמר בזהר הרקיע, בפירוש הזהר לפרשת תרומה, דף קס"ו ע"ב, שכנגד שלושת הראשים של עתיקא קדישא יש באצילות את בחינות חכמה, בינה ודעת. נמצא ששורש הדעת הוא מרדלי"א וכו'; עיינו שם. וכך משתמע גם מעץ חיים, שער כ"ב, שם.

ולכן הוא משלים למנין ע"ס [עשר ספירות] בבחינת פנימית כשאין הכתר נמנה דהיינו בחינת רדלי"א [רישא דלא אתידע] שהוא בחינת פנימית הכתר שאינו במנין ע"ס [עשר ספירות] כנ"ל. ועמ"ש מענין הדעת בביאור ע"פ החלצו כו' הנ"ל.

לכן דעת משלימה את מניין עשר הספירות מצד פנימיות כאשר כתר אינו נמנה, כלומר, כאשר מדובר בבחינת רדלי"א, שהיא בחינת פנימיות הכתר שאינה נכללת במנין עשר הספירות, כנ"ל. ועיינו במה שנתבאר בענין הדעת בביאור על "החלצו" וכו' הנ"ל.

3 והנה זה פשוט דאע"ג [דאף על גב] דשרש הדעת עליון דאצילות נמשך מלמעלה מעלה מבחינה שאינו

במנין ע"ס [עשר ספירות] אעפ"כ [אף על פי כן] הוא נמנה במנין ע"ס [עשר ספירות]

והנה פשוט, שאף ששורש הדעת העליון דאצילות נמשך מלמעלה מעלה, מבחינה שאינה נמנית במנין עשר הספירות, אף על פי כן הוא נמנה במנין עשר הספירות;

כי המשכתו משם הוא ע"י כמה השתלשלות וצמצומים רבים ולכן אע"פ [אף על פי] שהמקור אינו נמנה בכלל ע"ס [עשר ספירות] מ"מ הדעת הוא נמנה כו',

מפני שהמשכתו משם נעשית באמצעות כמה שלבים של השתלשלות וצמצומים רבים. לכן, אף שהמקור אינו נמנה בכלל עשר הספירות, הדעת בכל זאת נמנית וכו'.

ועיין בע"ח [בעץ חיים] שער א"א רפ"ח ובשער כ"ה דרוש ב' ס"י ט"ו ובספר מבוא שערים שער חמישי ח"א [חלק א'] פ"ח.

ועיינו בעץ חיים, שער אריך אנפין, בתחילת פרק ח; ובשער כ"ה, דרוש ב, סימן ט"ו; ובספר מבוא שערים, שער חמישי, חלק א, פרק ח.

כי הדעת העליון כו' הוא מזלא קדישא דדיקנא דא"א כו' וכ"ה בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] בישעיה ע"פ מי מדד כו'.

כי הדעת העליון כו' הוא המזל הקדוש שבזקן דאריך אנפין כו'; וכך הוא גם בלקוטי תורה של האריז"ל על ישעיהו, על הפסוק "מי מדד" כו'.

ועיין עוד בע"ח [בעץ חיים] שכ"ה דרוש ב' הנ"ל סי' י"ז ובלק"ת [ובלקוטי תורה (להאריז"ל)] פ' שמות ע"פ כי סר לראות ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] ר"פ ויקרא ובפ' אמור (בדף צ"ט ע"א)

ועיינו עוד בעץ חיים, שער כ"ה, דרוש ב' הנזכר לעיל, סימנים י"ז-י"ח; ובלקוטי תורה של האריז"ל, פרשת שמות, על הפסוק "כי סר לראות"; וברמ"ז, בתחילת פרשת ויקרא, ובפרשת אמור (בדף צ"ט ע"א);

ור"פ קרח ועמ"ש בביאור ע"פ אלה מסעי בענין חותמו של הקב"ה אמת וע' בזח"ג [בזהר חלק ג] (דקל"ו א' ודרצ"א א')

ובתחילת פרשת קורח. ועיינו גם במה שנתבאר בביאור על הפסוק "אלה מסעי", בענין "חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת". ועיינו בזהר חלק ג (דף קל"ו ע"א ודף רצ"א ע"א),

ע"פ ובדעת חדרים ימלאו. ומכ"ז [ומכל זה] יתבאר ענין הנז"ל [הנזכר לעיל] שהרצון עליון הוא כחי חיצוניות לגבי הטעם והפנימיות:

על הפסוק "ובדעת חדרים ימלאו". ומכל האמור יתבאר הענין הנזכר לעיל, שהרצון העליון הוא בחינת חיצוניות ביחס לטעם ולפנימיות:

4 ב ועתה יש לבאר ענין ישראל לי ראש היינו שממשיכים הרצון עליון שבתוכו התענוג דהיינו בחינת גלגלתא וח"ס [וחכמה סתימאה] ע"י קיום רצון העליון ב"ה.

2. ועתה נוכל לבאר את ענין "ישראל" [במשמעות] "לי ראש": כלומר, שהם ממשיכים את הרצון העליון, שבתוכו נמצא התענוג — היינו בחינת גלגלתא וחכמה סתימאה — באמצעות קיום הרצון העליון, ברוך הוא.

כי הנה יש פלוסופים המכחישים בהשגחה פרטית מפני שנלאו להשיג איך יתכן כחי רצון אצלו ית' במעשה האדם בעוה"ז וכי כלום חסר כו'

הרי יש פלוסופים המכחישים את ההשגחה הפרטית, משום שלא הצליחו להבין כיצד תיתכן בחינת רצון אצלו יתברך ביחס למעשי האדם בעולם הזה — וכי חסר לו דבר כלשהו? וכי

שהרצון באדם אינו אלא למלאות מחסוריו משא"כ למעלה אנת הוא שלימותא דכולהו ומה חסר ח"ו
[חס ושלום] עד שיהיה שייך רצון והשגחה אם מקיימים רצונו.

שכן אצל האדם הרצון נועד רק למלא את מה שחסר לו; ואילו למעלה, "אתה הוא שלמות כולם", ומה חסר, חלילה,
כדי שיהיה שייך רצון והשגחה אם מקיימים את רצונו?

אמנם באמת הנה כך הוא הרצון עליון להיות בחי' ביטול היש והיינו כי באמת בחינת א"ס הוא בחינת
תענוג כמ"ש כי עמך מקור חיים היינו מקור התענוגים

אולם האמת היא שכך הוא הרצון העליון: שתהיה בחינת ביטול היש. כלומר, בחינת אין סוף היא בחינת תענוג,
ככתוב: "כי עמך מקור חיים" — כלומר, מקור התענוגים;

אלא שנמשך ממנו להיות תענוג מביטול היש כי מטבע הטוב להיטיב כו' ואז ממילא נמשך ג"כ בחי'
רצון נתאוה הקב"ה כו' (היינו כדי להיטיב כו').

אלא שממנו נמשך שיהיה תענוג מביטול היש, כי "טבע הטוב להיטיב" וכו'; ואז ממילא נמשך גם הרצון: "נתאוה
הקדוש ברוך הוא" וכו' — כלומר, כדי להיטיב וכו'.

והרצון הוא תר"ך מצות תר"ג דאורייתא עם ז' דרבנן שנקרא תר"ך עמודי אור פי' כמו העמוד שנמשך
מן הגג לארץ והוא מחזיק הגג

והרצון הוא תר"ך המצוות — תר"ג מצוות התורה ושבע מצוות דרבנן — הנקראות "תר"ך עמודי אור". כלומר,
בדומה לעמוד הנמשך מן הגג אל הארץ ומחזיק את הגג;

והיינו ע"י שעומד בקרקע ולפי שהקרקע היא קשה לכן מתקיים עמידתו בטוב משא"כ בעפר תיחוח כו',
וזה מפני שהוא עומד על הקרקע; וכיוון שהקרקע קשה, עמידתו יציבה היטב, שלא כמו באדמה תחוחה וכו'.

כמ"כ [כמו כן] תר"ך מצות הם העמודים הנמשכים מן הגג הוא בחי' תענוג עליון שנמשך ומתלבש
בהמצות והן עצמן נשפלו למטה בקרקע עד"מ.

כך גם תר"ך המצוות הן העמודים הנמשכים מן הגג — שהוא בחינת התענוג העליון, הנמשך ומתלבש במצוות —
והן עצמן הורדו למטה, אל הקרקע, בדרך משל.

דהיינו בעשיי [בעשיה] גשמיות ציצית מצמר כו' ומחמת שנעוץ סופן בתחלתן וסוף מעשה במחשבה תחלה (שהעשיי [שהעשיה] שרשה לעילא כמ"ש במ"א לכן הוא כמשל הקרקע הבריאה וחזקה שיש בכחה להחזיק העמודים כו')

כלומר, בעשייה הגשמית — ציצית מצמר וכדומה. ומכיוון ש"סופן נעוץ בתחילתן" ו"סוף מעשה במחשבה תחילה" (שהעשייה שורשה למעלה, כפי שנכתב במקום אחר; לכן היא דומה לקרקע יציבה וחזקה, שבכוחה להחזיק את העמודים וכדומה),

ע"כ עמידתם בטוב ויפה ויכולים להחזיק ולקבל המשכת התענוג עליון כו' (וזהו ענין ותומכיה מאושר עי' [עיינ] בזח"א [בזהר חלק א] ד"ח ע"א ועמ"ש ע"פ והארץ הדום רגלי).

ולכן הן עומדות היטב וביציבות, ויכולות להחזיק ולקבל את המשכת התענוג העליון וכדומה. (וזהו ענין "ותומכיה מאושר"; ראו זוהר ח"א דף ח ע"א, וכן מה שנכתב על הפסוק "והארץ הדום רגלי").

וזהו ענין מנענע ראשו שעייז מתנענע ממילא גם המוח שבתוכו עד"מ וכך עיי המשכת הרצון נמשך ג"כ התענוג שבתוכו

וזהו ענין "מנענע ראשו": בעקבות זאת גם המוח שבתוכו נע מאליו, בדרך משל; וכך, באמצעות המשכת הרצון, נמשך גם התענוג שבתוכו.

וזהו ענין יהא שמייה רבא מברך פי' שמייה הגדול היינו בחי' א"ס שלמעלה גם מבחי' כתר שהכתר הוא הארת הסובב

וזהו ענין "יהא שמייה רבא מברך": פירושו, שמו הגדול — כלומר, מדרגת אין סוף, שלמעלה אפילו ממדרגת כתר, שכן כתר הוא הארה של סובב כל עלמין.

(ועיינ בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער השבת פכ"א וז"ל [וזה לשונו] סעודתא דעתיקא קדישא כו' לכן נקרא קדושה זו קדושה רבא בסוד שמייה רבא עכ"ל [עד כאן לשונו]. ועי' בזהר פ' תרומה)

(וראו פרי עץ חיים, שער השבת, פרק כא, וזו לשונו: "סעודתא דעתיקא קדישא" וכדומה; לכן קדושה זו נקראת "קדושה רבא", על פי הסוד של "שמייה רבא". עד כאן לשונו. וראו זוהר פרשת תרומה.)

(דקס"ה ב') ובפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] שם ועיינ בזהר פ' משפטים (דק"ה א') ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם דפ"י שמו הגדול הוא בינה ועי' בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער הקדישים ספ"ב [סוף פרק ב'].

(דף קס"ה ע"ב), וכן בפירוש הרמ"ז שם; וראו זוהר פרשת משפטים (דף ק"ה ע"א), ובמקדש מלך שם, שמפרש כי שמו הגדול הוא בינה; וראו פרי עץ חיים, שער הקדישים, סוף פרק ב'.

אך כבר נתבאר זה במ"א בביאור דמזוזה מימין דהכל א' כי התגלות עתיק הוא בבינה

אך הדבר כבר נתבאר במקום אחר, בביאור על "מזוזה מימין", שהכול אחד, שכן גילוי עתיק הוא בבינה.

ועמ"ש ע"פ תגל נפשי באלקי ובביאור ע"פ ועתה יגדל נא בענין אם עונות תשמר י"ה אד' מי יעמוד כו' ועמ"ש ע"פ ראה אנכי.

וראו מה שנכתב על "תגל נפשי באלקי", ובביאור על "ועתה יגדל נא", בענין "אם עונות תשמר י"ה, אד', מי יעמוד" וכדומה; וראו מה שנכתב על "ראה אנכי".

5 ועמ"ש עוד מענין שמו הגדול ע"פ שיר השירים אשר לשלמה ולקמן ע"פ ע"כ יאמרו המושלים באו חשבון כו'

ועיינו גם במה שנכתב בהמשך בענין שמו הגדול, על הפסוק "שיר השירים אשר לשלמה", ובהמשך על הפסוק "על כן יאמרו המושלים באו חשבון" וכו';

ועמ"ש ע"פ ואלה שמות בניי [בני ישראל] ושם נתבאר דשם הוי' הוא שמו הגדול ע"ש ו י"ל [יש לומר] עוד בענין שמו הגדול עפמ"ש [על פי מה שכתוב] כפ' בשלח ע"פ וירא ישראל את היד הגדולה שיש ב' שמות הוי' ע"ש ושמו הגדול י"ל [יש לומר]

ועיינו במה שנכתב על הפסוק "ואלה שמות בני ישראל", ושם הוסבר ששם הוי' הוא שמו הגדול; עיינו שם. ועוד אפשר לומר בענין שמו הגדול, על פי מה שנכתב בפרשת בשלח על הפסוק "וירא ישראל את היד הגדולה", שישנם שני שמות הוי'; עיינו שם. ואפשר לומר ששמו הגדול

דהיינו שם הוי' דלעילא ועמ"ש במ"א בפ"י כל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול כו' וי"ל [ויש לומר] דזהו ג"כ פי' ועתה יגדל נא כח כו'

הוא שם הוי' שלמעלה. ועיינו במה שנכתב במקום אחר בפירוש "כל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול" וכו'. ואפשר לומר שזהו גם פירוש "ועתה יגדל נא כח" וכו':

שיומשך בחי' שמו הגדול ועיין ברי"ח [בראשית חכמה] שער היראה פ"א מענין זה דהגדול וכדי להיות שמיה רבא מברך ונמשך למטה

שתימשך בחינת שמו הגדול. ועיינו בראשית חכמה, שער היראה, פרק א, בענין זה של "הגדול". וכדי ששמו הגדול יתברך ויימשך למטה,

היינו ע"י שמנענע ראשו שהוא בחי' גלגלתא וממילא מתנענע ונמשך ג"כ בחי' אי"ס המלוכש בו כו'.

היינו על ידי שהוא מנענע את ראשו, שהוא בחינת גלגלתא; וממילא מתנועעת ונמשכת גם בחינת אין סוף המלוכשת בו וכו'.

(וע' מענין הנענוע בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער הקדישים פ"ג [פרק ג'] בהג"ה [בהגהה] ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] פ' פנחס בפ"י הזהר) (דרי"כ סע"א [סוף עמוד א]). גם י"ל [יש לומר] דפ"י נענוע זה הוא ע"ד מ"ש וישע ה' אל הבל כו'.

(ועיינו בעניין ההנהון בפרי עץ חיים, שער הקדישים, פרק ג', בהגהה, וברמ"ז, פרשת פינחס, בפירוש הזוהר) (סוף רכ ע"א). ועוד אפשר לומר שפירוש ההנהון הזה הוא על דרך הכתוב "וישע ה' אל הבל" וכו'.

והוא כענין מ"ש במ"א בפ"י לשון צלותא שהוא לשון הטייה וכדלקמן בביאור ע"פ ע"כ יאמרו המושלים באו חשבון ע"ש.

וזה דומה למה שנכתב במקום אחר בפירוש המילה "צלותא", שמשמעותה נטייה, וכפי שיתבאר בהמשך בביאור על הפסוק "על כן יאמרו המושלים בואו חשבון"; עיינו שם.

6 וזהו ענין הקדישים שבתפלה שהם להעלות העולמות כמו אצל הודו בין עשיה ליצירה אומרים קדיש שבזה הקדיש אנו מעלים העשיה ביצירה כמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שם פ"א,

וזהו ענינם של הקדישים שבתפילה: להעלות את העולמות. למשל, באמירת "הודו", בין עולם העשייה לעולם היצירה, אומרים קדיש, ובאמצעות קדיש זה מעלים את העשייה ליצירה, כפי שנכתב שם בפרי עץ חיים, פרק א'.

והיינו כי א"א להיות עליית העולמות עשיה ליצירה אלא ע"י המשכה תחלה מיצירה בעשיה והמשכה הוא ע"י איש"ר [אמן יהא שמיה רבא] שנמשך אור א"ס שביצירה כו'

כלומר, עליית העולמות, העשייה ליצירה, אינה יכולה להתרחש אלא אם כן נמשכת תחילה הארה מן היצירה אל העשייה; והמשכה זו נעשית באמצעות "אמן, יהא שמיה רבא", שבאמצעותו נמשך אור אין סוף שביצירה וכו',

שזהו ענין מנענע ראשו, והגם שעיקר המשכה זו דנענוע הראש הוא ע"י העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דק"ש [דקריאת שמע] שמע ישראל כו'

וזהו ענין "מנענע ראשו". ואף שעיקר המשכה זו, של נענוע הראש, נעשה באמצעות העלאת מ"ן של קריאת שמע, "שמע ישראל" וכו',

וכמ"ש כ"א ישראל יהיה שמך כי שרית עם אלקים שע"י בחינת ביטול היש שזהו ענין

וכפי שנאמר: "כי אם ישראל יהיה שמך, כי שרית עם אלקים" — שבאמצעות בחינת ביטול היש, וזהו ענין

כי שרית עם אלקים ע"י נמשך שישראל יהיה שמך בחינת לי ראש. מ"מ צריך לומר ג"כ בדבור יהש"ר

[יהא שמיה רבא] מברך כו'.

"כי שרית עם אלקים", על ידי כך נמשך ש"ישראל יהיה שמך", בחינת "לי ראש"; ואף על פי כן, צריך לומר בדיבור

גם "יהא שמיה רבא מברך" כו'.

(ויובן עוד בפ"י וענין לי ראש עפ"י [על פי מה שכתוב] במדרש ויקרא רבה פ"ב [פרק ב'] ובשחר טוב פ"ט

כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם כו' ונתבאר הענין במ"א ע"פ וארשתך לי כו',

(ענין ומשמעות "לי ראש" יובנו עוד על פי מה שנאמר במדרש ויקרא רבה, פרק ב', ובשחר טוב, פרק י"ט: "כל

מקום שנאמר לי אינו זו לעולם" כו'; והענין נתבאר במקום אחר על הפסוק "וארשתך לי" כו':

דר"ל [דרוזה לומר] לפי שענין לי רומז לבחי' מהותו ועצמותו היינו בחי' עתיק שבו דייקא נאמר לא שנית

כי לית שמאלא בהאי עתיקא, וזהו פ"י לי ראש שהם בבחי' ומדרגה עליונה זו דבחינת גלגלתא ומו"ס

[ומוחא סתימאה] דא"א ממש שלמעלה מעלה מבחינת ז"א

כלומר, המונח "ל"י מרמז על בחינת מהותו ועצמותו, היינו בחינת עתיק, שעליה דווקא נאמר "אני ה' לא שנית",

שכן "לית שמאלא בהאי עתיקא". וזהו פירוש "לי ראש": שהם בבחינה ובמדרגה העליונה הזאת, בחינת גלגלתא

ומוחא סתימאה של אריך אנפין ממש, שלמעלה מעלה מבחינת ז"א.

וזהו ענין העליה שנעשה ע"י ירידת הנשמה בגוף וכנ"ל שלהיות בבחינת ישראל לי ראש הוא ע"י כי

שרית כו' ביטול היש דוקא. ועמ"ש ע"פ ואלה שמות שיש ב' עליות מבחינת יעקב. הא' בבחינת ישראל

זוטא.

וזהו העלייה שנוצרת באמצעות ירידת הנשמה לגוף; וכפי שנאמר לעיל, להגיע לבחינת "ישראל" — לי ראש" אפשר

דווקא באמצעות "כי שרית" כו', כלומר בביטול היש. ועיין במה שנכתב על "ואלה שמות", שיש שתי עליות

מבחינת יעקב: הראשונה היא בבחינת "ישראל זוטא", ישראל הקטן;

הב' בבחי' ישראל סבא. ויש לפרש ענין ב' עליות אלו. האי בבחי' גלגלתא ומוחא דז"א שנק' ישראל זוטא ונק' בחי' זו ג"כ לי ראש כי ז"א בעתיקא אחיד ותליא וגם כי בז"א

השנייה היא בבחינת ישראל סבא, ישראל הזקן. אפשר להסביר [כך] את עניינן של שתי העליות האלה: הראשונה היא בבחינת הגולגולת והמוח של ז"א, הנקרא ישראל זוטא; וגם בחינה זו נקראת "לי ראש", כי ז"א אחיד ותליא בעתיקא, וגם משום שבז"א,

הנה מבחי' מצחא ולמעלה הוא בחי' כי לא אדם הוא כמ"ש במ"א ע"פ צאינה וראינה כו', וגם כי לפעמים עולה ז"א עד שנמשך לו הכתר מא"א [מאריך אנפין] וע"י ממש כמבואר בענין חג השבועות

מבחינת המצח ולמעלה, הוא בבחינת "כי לא אדם הוא", כפי שנכתב במקום אחר על "צאינה וראינה" וכו'; וגם משום שלפעמים ז"א עולה עד שנמשך אליו הכתר מאריך אנפין ומעתיק יומין עצמו, כפי שמוסבר בענין חג השבועות;

ולכן גם בחי' ז"א נק' לי ראש. אכן עלייה השנייה שיהיה לעתיד היינו בגלגלתא ומו"ס [ומוחא סתימאה] דא"א וזהו לי ראש ממש ואפשר לומר שעלייה זו זהו ענין ישראל סבא

ולכן גם בחינת ז"א נקראת "לי ראש". אולם העלייה השנייה, שתהיה לעתיד לבוא, היא אל הגולגולת והמוחא סתימאה של אריך אנפין, וזהו "לי ראש" ממש. ואפשר לומר שעלייה זו היא עניינה של בחינת ישראל סבא,

כי סבא הוא בחי' עתיק יומין כו' ועלייה זו ע"ד מ"ש בספר הגלגולים ספ"ז שהיה עולם האצילות עולה עד א"ק [אדם קדמון] כו' ע"ש. ואפ"ל [ואפשר לומר] שלכן נאמר לו ב"פ [ב' פעמים] ישראל יהיה שמך.

שהרי סבא הוא בבחינת עתיק יומין וכו'. עלייה זו דומה למה שנכתב בספר הגלגולים, סוף פרק י"ז, שעולם האצילות עלה עד אדם קדמון וכו'; עיינו שם. ואפשר לומר שזו הסיבה שנאמר לו פעמיים: "ישראל יהיה שמך":

א' ע"י המלאך (וישלח ל"ב כ"ט) ב' (שם ל"ה יו"ד) ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו ועמ"ש בפ"י כל האזרח בישראל ישבו בסוכות בד"ה ה' לי בעוזרי, וכ"ז [וכל זה] נמשך ע"י

פעם אחת על ידי המלאך (וישלח ל"ב:כ"ט), [ו]פעם שנייה (שם ל"ה:י') על ידי הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו. וראו גם מה שנכתב על פירוש "כל האזרח בישראל ישבו בסוכות", במאמר המתחיל "ה' לי בעוזרי". וכל זה נמשך על ידי

כי שרית כו' וכמשי"ש [וכמה שכתוב שם] ע"פ ואלה שמות שעליות אלו נמשכים ע"י הירידה תחלה בבחי' גלות מצרים ואז ע"י יצ"מ [יציאת מצרים] נעשים עליות אלו כו':

"כי שרית" וכו', וכפי שנכתב שם על "ואלה שמות": עליות אלה נמשכות באמצעות הירידה תחילה למצב של גלות מצרים, ולאחר מכן, באמצעות יציאת מצרים, באות עליות אלה וכו'.

7 ג והנה ההמשכות הם עכשיו בהעלם ולעתיד יתגלו. וזהו אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים.

3. כעת ההמשכות נסתרות, ולעתיד לבוא הן יתגלו. וזהו [פירוש] "אני הוי' אלקיכם, אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים".

פ"י ע"ד מ"ש ושבתי בשלום אל בית אבי והיה הוי' לי לאלקים שאצילות נקרא הוי' יו"ד חכמה ה' בינה וקוצו של יו"ד כתר.

הפירוש הוא על דרך הכתוב "ושבתי בשלום אל בית אבי והיה הוי' לי לאלקים": אצילות נקראת הוי' — היו"ד היא חכמה, הה"א היא בינה, וקוצו של יו"ד הוא כתר.

8 ואלקים הוא בחי' מל' שעיקר התהוות היש ודבר נפרד לגמרי היא ממלכות דאצילות. וזהו ענין שם אלקים המעלים להיות התהוות היש ונפרד שהן הנבראים דבי"ע מלאכים ונשמות וכמ"ש

ואלוקים הוא בחינת מלכות, שכן עיקר התהוותו של היש ושל דבר נפרד לגמרי היא ממלכות דאצילות. זהו עניינו של שם אלקים, המעלים ומאפשר את התהוות היש והנפרד — הנבראים שבבריאה, יצירה ועשיה, המלאכים והנשמות — וכפי שכתוב,

כי שמש ומגן הוי' אלקים דשם אלקים הוא מגן ונרתק לשם הוי' שמסתיר וזהו ענין הפרסא המפסקת בין אצ"י לבריאה, משא"כ באצילות ששם הוא בחי'

"כי שמש ומגן הוי' אלקים": שם אלקים הוא מגן ונרתק לשם הוי', והוא מסתיר אותו. זהו עניינה של הפרסא, המחיצה המפרידה בין אצילות לבריאה. ואילו באצילות, שם יש בחינת

גילוי אור א"ס ב"ה ונקי אצילות הוי' לשון התהוות ע"ש [על שם] ההשפעות מכתר לחכמה ומחכמה לכינה מוחין דאבא מוחין דאימא הכל בחי' גילוי אור, ופי' והיה הוי"ה לי לאלקים היינו שלעתיד יהיה הוי' זה נחשב

גילוי אור אין סוף ברוך הוא, ואצילות נקראת הוי' — לשון התהוות — על שם השפע הנמשך מכתר לחכמה ומחכמה לכינה, מוחין דאבא ומוחין דאימא; כל זה הוא בחינת גילוי אור. ופירוש "והיה הוי' לי לאלקים" הוא שלעתיד לבוא הוי' זה ייחשב

כמו אלקים לפי שיתגלה בחי' א"ס שלמעלה מאצילות כמ"ש עד יעבור עמך הוי' כו' (ועמ"ש ע"פ האזינו השמים) והוא בחי' שמו הגדול.

כמו אלקים, מפני שתתגלה בחינת אין סוף שלמעלה מאצילות, כפי שכתוב: "עד יעבור עמך הוי" וכו' (וראו מה שנכתב על הפסוק "האזינו השמים"); וזוהי בחינת שמו הגדול.

ובהגלות נגלות בחינה זו אז שם הוי' כאלקים חשוב לגבי גילוי עצום הזה (ועמ"ש בביאור ע"פ שובה ישראל בד"ה איתא במ"ח במסכת יומא).

וכאשר בחינה זו תתגלה, שם הוי' ייחשב כאלקים ביחס לגילוי העצום הזה (וראו מה שנכתב בביאור על הפסוק "שובה ישראל", במאמר המתחיל "איתא במ"ח במסכת יומא").

וזהו פי' אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ [מארץ מצרים] להיות לכם לאלקים שע"י יציאת מצרים יהיה גילוי זה עד שהוי' כאלקים חשוב.

וזהו פירוש "אני הוי' אלקיכם, אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים": שבאמצעות יציאת מצרים יהיה גילוי זה, עד שהוי' ייחשב כאלקים.

כי הנה יציאת מצרים ישנו בכמה מדרגות. הא' העלי' [העליה] מבי"ע לאצילות ביטול היש לאין. ואמנם באצילות ג"כ שייך בחינת יצ"מ [יציאת מצרים], כי גם אצילות הוא בבחי' מיצרים וגבולים ונקי' מדות מדת החסד כו'

הנה ליציאת מצרים יש מדרגות רבות. הראשונה היא העליה מבריאה, יצירה ועשיה לאצילות — ביטול היש לאין. אולם גם באצילות שייכת בחינת יציאת מצרים, שכן גם אצילות נתונה במצרים ובגבולות, ונקראת מדות — מידת החסד וכו' —

שהם בבחי' מדה וגבול שאם היה חסד בלי גבול לא היה עונש לרשעים כלל כו', והיינו לפי שהאורות מלוכשים בכלים שהם המגבילים לכן יש מצר עד כאן כו'.

שהן בבחינת מידה וגבול; אילו חסד היה בלי גבול, לא היה עונש לרשעים כלל וכו'. והטעם הוא שהאורות מלוכשים בכלים, והכלים הם המגבילים; לכן יש גבול של "עד כאן" וכו'.

(וזהו שכתוב) בפרקי היכלות רל"ו אלפים רבבות פרסאות הוא שיעור קומה והיינו בחינת כלים דאצילות שהן בבחינת גבול ותכלית ע' [עיינן] באגה"ק [באגרת הקודש] ד"ה איהו וחיוהי בשם הע"ח). משא"כ למעלה מאצילות.

(וזהו שנאמר בפרקי היכלות: "רל"ו אלפים רבבות פרסאות הוא שיעור קומה"; והכוונה לבחינת הכלים דאצילות, שהם מוגבלים ובעלי תכלית. ראו אגרת הקודש, המאמר הפותח במילים "איהו וחיוהי", בשם עץ חיים.) מה שאין כן למעלה מאצילות.

כי הנה עיקר בחינת המיצרים והגבולים זהו בעולם התיקון שהאורות מועטים והכלים מרובים ובתהו האורות מרובים מהכלים כו'

כי עיקר בחינת המיצרים והגבולים היא בעולם התיקון, שבו האורות מועטים והכלים מרובים, ואילו בתהו האורות מרובים מן הכלים וכו'.

אמנם א"ס ב"ה הוא למעלה מבחינת כלים לגמרי ואין שייך בחינת מיצר וגבול ולכן בחינת עלייה מאצילות בלמעלה מאצילות נקרא ג"כ יציאת מצרים כו'.

אבל אין סוף ברוך הוא הוא למעלה מבחינת הכלים לגמרי, ולא שייכים בו מיצר וגבול; לכן גם העלייה מאצילות אל מה שלמעלה מאצילות נקראת יציאת מצרים וכו'.

(וכמ"ש במ"א בביאור ע"פ אלה מסעי דלכך כל המ"ב מסעות עד ירדן יריחו נקרא הכל יצ"מ [יציאת מצרים] כי יריחו הוא בחי' ריח בגדיו בחינת מקיפים כו' שלמעלה מבחי' כלים ואור פנימי לכן עד בחי' זו נק' עדיין יצ"מ [יציאת מצרים]).

(וכמו שנכתב במקום אחר, בביאור על הפסוק "אלה מסעיו", שזו הסיבה שכל ארבעים ושניים המסעות, עד הירדן שביריחו, נקראים כולם יציאת מצרים: כי יריחו היא בחינת "ריח בגדיו", בחינת המקיפים וכו', שלמעלה מבחינת הכלים והאור הפנימי; ולכן עד לבחינה זו עדיין נקרא הדבר יציאת מצרים.)

ולכן ג"כ כל זה נמשך ע"י בירור נה"ב [נפש הבהמית] ששרשה מעולם התהו ששם האורות מרובים כו'. וזהו ג"כ שיצ"מ [שיציאת מצרים] ישגם בצדיקים כו' ואפילו במרבע"ה [במשה רבינו עליו השלום] שהיה לו גילוי אצ"י ממש היה שי"ך בו מצות יצ"מ [יציאת מצרים] בכל יום והוא ע"ד הנז' [הנזכר].

ולכן גם כל זה נמשך על ידי בירור הנפש הבהמית, ששורשה מעולם התהו, שבו האורות מרובים וכו'. וזהו גם הטעם לכך שיציאת מצרים שייכת גם בצדיקים וכו'; ואפילו אצל משה רבנו עליו השלום, שהיה לו גילוי של אצילות ממש, היה שי"ך בכל יום קיום המצווה לזכור את יציאת מצרים, ועל דרך העניין שנזכר.

ולקרב הדבר אל השכל בעבודה איך שי"ך מדרגות רבות מאד ביצ"מ [ביציאת מצרים]. הנה נת' [נתבאר] ע"פ במדבר סיני באחד לחדש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים כו'

וכדי לקרב את העניין אל השכל בעבודת ה', ולהבין כיצד שייכות ביציאת מצרים דרגות רבות כל כך: נתבאר על הפסוק "במדבר סיני באחד לחדש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים" וכו',

לחדש השני וכן לשנה השנית ר"ל [רוצה לומר] שצ"ל בבחינה שנית מיציאת מצרים דהיינו אחר שיהיה סור מרע גמור בתכלית אז יוכל לבא לבחי' מדבר סיני שהוא ענין צאת הנפש מנרתקה לבושי נוגה כו' ע"ש.

שהביטויים "לחדש השני" וכן "לשנה השנית" פירושם שצריך להיות בבחינה שנייה של יציאת מצרים; כלומר, רק לאחר שהאדם סר מן הרע לגמרי, בתכלית השלמות, הוא יכול להגיע לבחינת "מדבר סיני", שהיא יציאת הנפש מנרתקה — לבושי נוגה וכו'; ראו שם.

וב' בחי' יצ"מ [יציאת מצרים] שנזכר כאן מבי"ע לאצ"י ומאצ"י למעלה זהו עוד למעלה מב' בחי' הנ"ל דהיינו שאחר צאת הנפש מלבושי נוגה שי"ך בחי' יצ"מ [יציאת מצרים] מבי"ע לאצ"י.

ושתי בחינות יציאת מצרים שנזכרו כאן — מבריא, יצירה ועשיה לאצילות, ומאצילות למעלה — הן למעלה עוד משתי הבחינות שנזכרו קודם; כלומר, לאחר שהנפש יוצאת מלבושי נוגה, שייכת בחינת יציאת מצרים מבריא, יצירה ועשיה לאצילות.

וענין זה בנפש כי בי"ע הוא בחי' אהבה ויראה יש מי שאוהב כו' משא"כ אצילות זהו בחינת ביטול שלמעלה מבחי' אהבה וכמו ענין השתחוואות דשמו"ע [דשמונה עשרה] הוא למעלה מבחי' ואהבת דק"ש [דקריאת שמע] כו'.

וענין זה בנפש: בריאה, יצירה ועשיה הן בחינת אהבה ויראה — יש מי שאוהב וכו'; ואילו אצילות היא בחינת ביטול שלמעלה מבחינת אהבה, כמו ענין השתחוואות בתפילת שמונה עשרה, שלמעלה מבחינת "ואהבת" שבקריאת שמע וכו'.

והנה בבחי' ביטול ג"כ יש דרך כלל ב' מדרגות זה למעלה מזה ביטול היש וביטול אמיתי דח"ע [דחכמה עילאה] וכמ"ש במ"א בענין שבת תתאה ושבת עילאה

והנה, גם בבחינת ביטול יש, בכללות, שתי מדרגות זו למעלה מזו: ביטול היש וביטול אמיתי של חכמה עילאה, כפי שנכתב במקום אחר בעניין שבת תתאה ושבת עילאה,

שהם ב' בחי' ביטול הנ"ל, ועד"ז יש ג"כ הפרש בין יחוד וביטול המדות דאצי' שנק' איהו וגרמוהי חד לבחי' ביטול דח"ע [דחכמה עילאה] שנק' איהו וחיוהי חד וכמ"ש במ"א.

שהן שתי מדרגות הביטול שהוזכרו לעיל. ובדומה לכך יש גם הבדל בין הייחוד והביטול של מדות אצילות, הנקרא "איהו וגרמוהי חד" — הוא וכליו אחד — לבין בחינת הביטול של חכמה עילאה, הנקראת "איהו וחיוהי חד" — הוא וכוחות החיים שלו אחד, כפי שנכתב במקום אחר.

ועד"ז יובן ענין יצי"מ [יציאת מצרים] דמשה שהיה בו גילוי בחי' אצילות ואעפ"כ [ואף על פי כן] היה צ"ל בבחי' יצי"מ [יציאת מצרים] בכל יום דהיינו העלייה לבחי' ביטול אמיתי דחכמה עילאה ממש.

ובדומה לכך יובן ענין יציאת מצרים של משה: אף שהתגלה בו אצילות, בכל זאת היה עליו להיות בבחינת יציאת מצרים בכל יום — כלומר, לעלות לבחינת הביטול האמיתי של חכמה עילאה ממש.

עוד יש לבאר ענין זה ע"ד מ"ש במ"א בענין דא מוחא לדא ודא קליפה לדא שבחי' אהבה דכי הוא חי"ך עם היותה מוחא עכ"ז [עם כל זה] נק' קליפה לגבי אהבת בכל מאדך בלי גבול כו'

עוד אפשר לבאר ענין זה על דרך מה שנכתב במקום אחר בענין "דא מוחא לדא ודא קליפה לדא" — זו מוחין ביחס לזו, וזו קליפה ביחס לזו: בחינת האהבה של "כי הוא חי"ך", אף שהיא מוחין, נקראת בכל זאת קליפה ביחס לאהבה של "בכל מאדך", שהיא בלי גבול וכו';

וכמ"ש ג"כ ע"פ מקושש עצים שבחי' זו נקרא עדיין בגמ' [בגמרא] בזמן שאין עושין רצונו של מקום ובחי' עושין רצונו של מקום זהו בחינת בכל מאדך כו' ע"ש.

וכפי שנכתב גם על פי הפסוק "מקושש עצים", שבחינה זו נקראת עדיין בגמרא "בזמן שאין עושין רצונו של מקום", ואילו בחינת "עושין רצונו של מקום" היא בחינת "בכל מאדך" וכו'; עיין שם.

וכן בבחי' מאדך יש מדרגות אין קץ שמה שאצל זה נק' מאדך לפי שהוא למעלה מהכלי שלו הנה לגבי בחי' צדיק גדול יותר נחשב עדיין לבחי' גבול לפי ערך הכלי שלו שרחבה יותר והמאדך שלו

וכן בבחינת "מאדך" יש מדרגות אין-סוף: מה שנקרא "מאדך" אצל אדם אחד, מפני שהוא למעלה מהכלי שלו, נחשב עדיין מוגבל ביחס לצדיק גדול ממנו, לפי מידת הכלי שלו, הרחב יותר, ול"מאדך" שלו

גבוה יותר וז"ש [וזהו שכתוב] לעייל [לעיתיד לבוא] וגבה מאד שבחי' בכל מאדך יהיה בבחי' גבוה הרבה יותר כו' וכמו שהוא באהבה כך ג"כ בביטול כי ביטול דבי"ע נקי יש וסיגים לגבי ביטול דאצי', וכעד"ז באצי' עצמו כו'.

הגבוה יותר. וזהו שנאמר על לעתיד לבוא: "וגבה מאד" — בחינת "בכל מאדך" תהיה במדרגה גבוהה הרבה יותר וכו'. וכמו באהבה, כך גם בביטול: הביטול של בריאה, יצירה ועשיה נקרא יש וסיגים ביחס לביטול של אצילות, וכך גם באצילות עצמה וכו'.

וזהו ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה את כו' כי ישראל הוא בחי' לי ראש שהוא מדרגה גבוה מאד כדלעיל והי' [והיה] מהראוי שא"א להגיע לבחי' זו כ"א אחרי עומק הביטול בתכלית וזהו [פירוש] "ועתה ישראל, מה הוי' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה" וכו': כי ישראל הוא בחינת "לי ראש", שהיא מדרגה גבוהה מאוד, כנזכר לעיל; והיה ראוי שלא יהיה אפשר להגיע למדרגה זו אלא לאחר ביטול עמוק בתכלית,

שהרי בחי' זו הוא למעלה מאצי' כנ"ל ואעפ"כ [ואף על פי כן] מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה כו' שהיא היראה המביאה לקיום מצותיו ית' בסור מרע ועשה טוב.

שכן בחינה זו היא למעלה מאצילות, כנזכר לעיל; ואף על פי כן, "מה הוי' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה" וכו' — כלומר, היראה המביאה לקיום מצוותיו יתברך, בסור מרע ועשה טוב.

שהן הן בחינות ראשונות דיצ"מ [דיציאת מצרים] עכ"פ שעי"ז ג"כ יוכלו להגיע להיות בחינת לי ראש ועיין בבנינו"י פמ"ב).

שהרי אלה הן הבחינות הראשונות של יציאת מצרים, על כל פנים; וגם באמצעותן אפשר להגיע למדרגת "לי ראש". ועיין בספר של בנינו"ם, פרק מ"ב.

וזהו אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים שע"י יצ"מ [יציאת מצרים] נמשך גילוי בחי' אור א"ס שלמעלה מאצילות

וזהו [פירוש] "אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים": שעל ידי יציאת מצרים נמשכת התגלות של בחינת אור אין סוף, שלמעלה מאצילות,

והוא ענין עד יעבור עמך הוי' כנ"ל ואז שם הוי' שהוא בבחי' אצילות יהיה נחשב בבחי' שם אלקים כו' וכמ"ש יעקב והיה הוי' לי לאלקים.

וזהו ענין "עד יעבור עמך הוי'", כנזכר לעיל; ואז שם הוי', שהוא בבחינת אצילות, ייחשב בבחינת שם אלקים וכו', וכמו שאמר יעקב: "והיה הוי' לי לאלקים".

9 והיינו דוקא ע"י ושבתי בשלום אל בית אבי. בחינת יצחק כדכתיב צחוק עשה לי אלקים שהתגלות התענוג עליון נמשך מבחי' ביטול היש לאין דהיינו בחי' כי שרית עם אלקים כו'.

וזה דווקא באמצעות "ושבתי בשלום אל בית אבי" — בחינת יצחק, כפי שנאמר: "אלקים עשה לי צחוק"; שכן גילוי התענוג העליון נמשך מבחינת ביטול היש לאין, כלומר מבחינת "כי שרית עם אלקים" וכו'.

וזה היה ענין יעקב שיצא מבאר שבע היינו מבחי' אצילות וילך חרנה בכי"ע לברר בירורים י"ב שבטים לאה ורחל שבירר כ"ז [כל זה] בזמן עשרים שנה שהיה אצל לבן חרנה.

וזה היה ענינו של יעקב, שיצא מבאר שבע — כלומר מבחינת אצילות — והלך לחרן, אל עולמות בריאה, יצירה ועשיה, כדי לברר בירורים: את שנים-עשר השבטים, לאה ורחל. את כל אלה בירר במשך עשרים השנים שבהן היה אצל לבן בחרן.

10 ואח"כ ושבתי בשלום אל בית אבי. בחינת עליות וביטול במדרגות עליונות מבתחלה כביטול שכל בשכל גדול יותר וכביטול העלול בעילתו כו' אז והיה לי לאלקים כנ"ל וכך גם לעתיד יאמרו ליצחק

ואחר כך: "ושבתי בשלום אל בית אבי" — עליות וביטול בדרגות גבוהות יותר מבראשונה, כמו ביטול של שכל בפני שכל גדול ממנו, וכמו ביטול של העלול בפני עילתו וכו'. ואז "והיה לי לאלקים", כנ"ל. וכך גם לעתיד לבוא יאמרו ליצחק:

כי אתה אבינו כי יצחק הוא בחי' תענוג עליון לי [לשון] צחוק עשה לי אלקים שיתגלה מבחינת ביטול היש כי אברהם לא ידענו כו'

"כי אתה אבינו"; שכן יצחק הוא בחינת תענוג עליון, מלשון "צחוק עשה לי אלקים", שיתגלה מתוך בחינת ביטול היש; "כי אברהם לא ידענו" וכו'.

כי יצחק הוא בחי' כמעלת הזהב על הכסף גבורות שלמעלה מהחסדים כו' (ועמ"ש בפ' ויצא ע"פ ושבתי בשלום ובפ' תולדות ע"פ אלה תולדות יצחק):

שכן יצחק הוא בחינה הדומה ליתרון הזהב על הכסף: הגבורות שלמעלה מן החסדים וכו'. (וראו מה שנכתב בפרשת ויצא על "ושבתי בשלום", ובפרשת תולדות על "אלה תולדות יצחק").

ד והנה אחר כך כתיב אני הוי' אלקיכם פעם ב' והוא כי כל הנ"ל בענין יציאת מצרים לצאת מן המיצרים וגבולים כל אחד וא' כפי עבודתו זהו בחי' עליות ממטה למעלה.

4. כעת, בהמשך, נאמר בפעם השנייה: "אני הוי' אלקיכם". זאת משום שכל מה שנאמר לעיל על יציאת מצרים — היציאה מן המצרים והגבולות, כל אחד לפי עבודתו — הוא בחינת עלייה מלמטה למעלה.

אמנם עיקר תכלית המכוון הוא להיות המשכות אור א"ס ב"ה למטה דייקא. וכמו שכתוב לא ברעש ה' ואחר הרעש אש לא באש ה'.

אך התכלית העיקרית והכוונה הסופית הן שאור אין סוף, ברוך הוא, ימשך דווקא למטה. וכמו שנאמר: "הוי' לא היה ברעש; ואחרי הרעש — אש; הוי' לא היה באש".

ופי' בזהר (פ' צו דף ל' ע"א) דרעש היינו מ"ש ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול.

והזהר מפרש (פרשת צו, דף ל' ע"א) שה"רעש" הוא מה שנאמר: "אז נשאה אותי רוח, ושמעתי מאחוריי קול רעש גדול".

והיינו בחי' אופנים וחיות שמתנשאים ברעש גדול. ואש היינו בחי' השרפים (וע"ש מ"ש המק"מ [המקדש מלך] א"נ [אי נמי] י"ל [יש לומר] מ"ש רבי יצחק כו').

וזהו בחינת האופנים והחיות, המתנשאים ברעש גדול. והאש היא בחינת השרפים (ועיינו שם במה שכתב המק"מ: "או אפשר לומר שזהו מה שאמר רבי יצחק" וכו').

כי השרפים הם בבריאה והאש הוא לה' לעלות בבחינת אצילות. (עמ"ש בפ' בראשית בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים) ואינן רק עולים.

השרפים נמצאים בבריאה, והאש עולה אל הוי', אל בחינת אצילות (ראו מה שנכתב בפרשת בראשית, בביאור על "כי כאשר השמים החדשים"); והם אינם אלא עולים.

אבל לא נמשך על ידם בחינת אצילות למטה בבריאה ממש וזהו לא באש הוי' שאין שם הוי' שהוא אצילות נמשך למטה בהאש שלהם דהיינו עולם הבריאה.

אך בחינת אצילות אינה נמשכת על ידם למטה, אל תוך הבריאה עצמה. זהו "הוי' לא היה באש": שם הוי', שהוא בחינת אצילות, אינו נמשך למטה אל האש שלהם, כלומר אל עולם הבריאה.

וכן רעש דאופנים ג"כ לא נמשך שם הוי' עי"ז למטה וזהו לא ברעש הוי'. שהרי המלאכים בקשו שתנתן להם התורה שהיא בחי' המשכות אלקות ולא נתנה להם

וכך גם ברעש האופנים אין שם הוי' נמשך על ידו למטה; וזהו "הוי' לא היה ברעש". שהרי המלאכים ביקשו שתינתן להם התורה — שהיא בחינת המשכת אלקות — אך היא לא ניתנה להם.

אלא לישראל דוקא שהם הן שיכולים להמשיך [עמ"ש מזה בפ' יתרו ע"פ זכור את יום השבת].
אלא לישראל דווקא, שכן הם שיכולים להמשיך למטה. [ראו מה שנכתב על כך בפרשת יתרו, על "זכור את יום השבת".]

12 וגם שלמטה בעוה"ז הוא דוקא הכלי לזה עי" ציצית ותפילין כו' כי נעוץ סופן כו'

וגם, דווקא כאן למטה, בעולם הזה, נמצא הכלי לכך באמצעות ציצית ותפילין וכו', שכן "נעוץ סופן בתחילתן" וכו';
וכנ"ל מענין תר"ך עמודי אור שהעמוד עומד ע"ג [על גבין] קרקע דייקא כו' וכן החיות נושאות ומנושאות עם הכסא אבל לא נזכר שימשיכו למטה כו'.

וכפי שהוזכר לעיל בעניין תר"ך עמודי אור: העמוד עומד דווקא על הארץ וכו'. וכך גם החיות "נושאות ומנושאות" עם הכיסא, אך לא נאמר שהן ממשיכות למטה וכו'.

13 וזהו ענין אני הוי' אלקיכם שנאמר פעם שנית אחר יצ"מ [יציאת מצרים] שהוא ענין המשכת מ"ד [מ"ד דוכרין] ויצ"מ [יציאת מצרים] הוא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] ביטול היש כו'.

וזהו עניינו של "אני הוי' אלקיכם" שנאמר פעם שנייה לאחר יציאת מצרים: זהו ענין המשכת מ"ד, ואילו יציאת מצרים היא העלאת מ"ן — ביטול היש וכן הלאה.

והמשכות הן עי" ב' בחי' מ"ע [מצות עשה] ומל"ת [ומצות לא תעשה]. ביטול היש לאין בבחי' ועשה טוב ברמ"ח מ"ע [מצות עשה] והפרדת הרע עי" סור מרע עי" ל"ת [לא תעשה] לא תאכל חלב כו'

המשכות נעשות באמצעות שתי בחינות: מצוות עשה ומצוות לא תעשה. ביטול היש לאין הוא בבחינת "ועשה טוב", באמצעות רמ"ח מצוות עשה; והפרדת הרע נעשית באמצעות "סור מרע", באמצעות מצוות לא תעשה: "לא תאכל חלב" וכן הלאה,

שהם דברים שאין להם עלייה והם פנימיים ושעטנו מקיפים וכ"ז [וכל זה] הוא ע"י בחכמה אתברירו וכן בטומאה וטהרה יש דבר שמקבל טומאה כו' ויש דבר שאינו מקבל טומאה כו'

שהם דברים שאין להם עלייה, והם פנימיים; ואילו שעטנו הוא מקיף. וכל זה הוא על ידי "בחכמה אתברירו". וכן בטומאה וטהרה: יש דבר שמקבל טומאה וכן הלאה, ויש דבר שאינו מקבל טומאה וכן הלאה;

אלא שהוא מבחי' דעת וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] חכמה זה סדר קדשים [היינו בחכמה אתברירו כנ"ל] ודעת זה סדר טהרות [ועמ"ש מזה בביאור ע"פ שחורה אני ובפ' אחרי ע"פ לטהר אתכם כו' ועמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] בד"ה למה נסמכה.

אלא שזהו מבחינת דעת. וכמאמר רבותינו ז"ל: "חכמה — זה סדר קדשים" [כלומר, "בחכמה אתברירו", כנזכר לעיל], "ודעת — זה סדר טהרות" [ועיינו במה שנכתב על כך בביאור למאמר "שחורה אני", ובפרשת אחרי במאמר "לטהר אתכם" וכן הלאה; ועיינו במה שנכתב באגרת הקודש, במאמר המתחיל "למה נסמכה":

ולזאת מטהרת הטמא כו' וע' בזהר פ' פקודי (דרכ"ג ע"א) מענין חכמה ודעת ובאדר"ז [ובאדרא זוטא] (דרכ"א א) ועמ"ש"ל [ועיינ' מה שכתוב לעיל] בענין דעת].

"ולזאת מטהרת הטמא" וכן הלאה. ועיינו בזהר, פרשת פקודי (רכ"ג ע"א), בענין חכמה ודעת, ובאדרא זוטא (רכ"א ע"א); ועיינו במה שנכתב לעיל בענין דעת].

וכללות הענין שע"י ביטול היש לאין מעורר ג"כ למעלה המשכת אין האמיתי אור הכתר ביש דאצילות וכללות העניין היא שעל ידי ביטול היש לאין מעוררים גם למעלה המשכה של האין האמיתי — אור הכתר — אל היש דאצילות.

כי על חו"ב [חכמה ובינה] כתיב להנחיל אוהבי יש קנה חכמה קנה בינה כ"פ [ב' פעמים] קנה גימטריא יש וכתוב והחכמה מאין תמצא. מכלל שהיא עצמה אינה עדיין בחי' אין.

שחרי על חכמה ובינה נאמר: "להנחיל אוהבי יש", וכן "קנה חכמה, קנה בינה" — פעמיים "קנה", שערך בגימטריא יש; ונאמר: "והחכמה מאין תמצא". מכאן שחכמה עצמה עדיין אינה בבחינת אין.

וכמ"ש בזהר ח"ג [חלק ג'] (קכ"ט א') שזהו ענין מ"ש היש הוי' בקרבנו אם אין פי' אם ההארה הנמשכת להם משם הוי' הוא מבחי' יש שהוא חו"ב [חכמה ובינה] או מבחי' אין

וכמו שכתוב בזהר חלק ג' (קכ"ט ע"א), שזהו פירוש הכתוב "היש הוי' בקרבנו אם אין": כלומר, האם ההארה הנמשכת להם משם הוי' היא מבחינת יש — שהיא חכמה ובינה — או מבחינת אין

(כי מה שנמשך בחו"ב [בחכמה ובינה] שייך בחי' השגה ולכן נקרא יש. משא"כ אין הוא מה דלית מחשבה תפיסא ביי [ביה]) והעיקר הוא ההמשכה כנ"ל:

(שכן במה שנמשך לחכמה ובינה שייכת השגה, ולכן הוא נקרא יש; ואילו אין הוא מה ש"אין מחשבה תופסת בו"). והעיקר הוא ההמשכה, כנ"ל.

14 וענין חסדי ה'. חסד עילאה הוא רב חסד שיתגלה לעי"ל [לעתיד לבוא] וזהו וחסדי מאתך לא ימוש כו' כמ"ש בזהר (ח"ג [חלק ג'] קל"ו ב').

וענין "חסדי ה'": החסד העליון הוא רב חסד, שיתגלה לעתיד לבוא. זהו "וחסדי מאתך לא ימוש" וכו', כפי שנאמר בזהר (חלק ג', 2136).

אך הכלי לזה הוא חסד דאצילות שעליו אמרו וכמה גופין תקינת לון כו' חסד דרועא ימינא כו' והוא כגופא לגבי נשמתא לבחי' רב חסד כו'

אך הכלי לכך הוא חסד דאצילות, שעליו נאמר: "וכמה גופין תקינת לון" וכו', "חסד דרועא ימינא" וכו'; והוא כמו גוף ביחס לנשמה, ביחס לבחינת "רב חסד" וכו'.

(ועיין באגה"ק [באגרת הקודש] ד"ה וילבש צדקה. ובמ"א נת' [נתבאר] דפ"י כמה גופין תקינת לון קאי על ע"ס [עשר ספירות] דבי"ע וחסד דרועא ימינא הוא חסד שבע"ס [שבע עשר ספירות] דבריאה שהוא כלי לחסד דאצילות שנק' נשמתא

(ועינינו באגרת הקודש, בקטע הפותח "וילבש צדקה". ובמקום אחר נתבאר שפירוש "כמה גופין תקינת לון" הוא עשר הספירות שבבי"ע, ו"חסד דרועא ימינא" הוא החסד שבע עשר הספירות דבריאה, שהוא כלי לחסד דאצילות, הנקרא נשמה,

כמו שהגוף הוא כלי לנשמה ועד"ז ג"כ חסד דאצילות הוא כלי לגבי רב חסד שהוא בחי' נשמתא לנשמתא כו'.

כמו שהגוף הוא כלי לנשמה; ובאותו אופן גם חסד דאצילות הוא כלי ביחס לרב חסד, שהוא בחינת נשמה לנשמה וכו'.

ועדי' יש לפרש מ"ש בזהר ח"ג [חלק ג'] שם וחסד דקשוט לאו בחיי גופא אתמר אלא בחיי דנשמתא, פי' חסד דאצי' נק' חיי גופא שהוא חיות ומקור לע"ס [לעשר ספירות] דבי"ע שנקרא גופא כנ"ל וחסד דאצי' הוא נשמה

ובאותו אופן אפשר לבאר את הכתוב בזהר, חלק ג, שם: "וחסד דקשוט לאו בחיי גופא אתמר אלא בחיי דנשמתא". כלומר, חסד דאצילות נקרא "חיי גופא", משום שהוא החיות והמקור לעשר הספירות דבריאה, יצירה ועשיה, הנקראות "גוף" כנוכר לעיל; וחסד דאצילות הוא נשמה

להן כנשמה המחיה את הגוף משא"כ בחיי רב חסד לא שייך כלל שיהיה אפי' [אפילו] נשמה לע"ס [לעשר ספירות] דבריאה יצירה עשייה אלא שהוא נשמה המחיה חסד דאצי' וזהו חיי דנשמתא כו' וכנ"ל שהוא בחיי נשמה לנשמתא כו').

להן, כנשמה המחיה את הגוף. אבל לגבי בחינת רב חסד כלל לא שייך לומר שהוא אפילו נשמה לעשר הספירות דבריאה, יצירה ועשיה; אלא הוא נשמה המחיה את חסד דאצילות. וזהו "חיי דנשמתא" כו', וכפי שנזכר לעיל, שהוא בחינת נשמה לנשמה וכי'.

וענין בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה שיש ב' תורות. תורת ה' ותורתו. הנה למטה היינו תשב"כ [תורה שבכתב] ותשב"ע"פ [ותורה שבעל פה] (ועמ"ש ע"פ נאוה לחי' בתורים).

וענין "בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה" הוא שיש שתי תורות: "תורת ה'" ו"תורתו". למטה הכוונה לתורה שבכתב ולתורה שבעל פה (ועיינו כמה שנתבאר על הפסוק "נאוה לחי' בתורים").

אך באמת הנה יש ב' תורות, והוא מ"ש בספר הבהיר (נ"א [נוסחא אחרינא] במעין חכמה) דוד המלך ע"ה [עליו השלום] היה מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה פי' תורה שלמעלה היא ג"כ המשכות

אך לאמיתו של דבר יש שתי תורות. וזהו מה שכתוב בספר הבהיר (וכנוסח אחר: במעין חכמה): "דוד המלך עליו השלום היה מחבר תורה שלמעלה בהקדוש ברוך הוא". כלומר, גם התורה שלמעלה היא המשכות

אלא שהמה ע"פ אופן אחר לגמרי. ולא נתגלה אלא להאבות אברהם ויצחק חפרו בארות ויעקב היה עובדא שלו במקלות.

אלא שהם פועלים באופן שונה לחלוטין. הדבר התגלה רק אצל האבות: אברהם ויצחק חפרו בארות, ועבודתו של יעקב הייתה במקלות.

והוא ענין אחד עם תפילין שלנו (כמבואר בזהר ויצא דקס"ב א') ואם אחד מישראל דעתה יעשה זאת לא יפעל כלום.

וזהו ענין אחד עם התפילין שלנו (כמבואר בזהר, ויצא, קס"ב ע"א); ואם אחד מישראל יעשה זאת עכשיו, לא יפעל בכך דבר.

וכן חנוך היה תופר מנעלים ועל כל תפירה כו' היינו מפני שהמשתתף היה כמו בתורה שלמעלה וכך גם חנוך היה תופר נעליים, ועל כל תפירה ותפירה וכו'. הסיבה לכך היא שההמשכה שלהם הייתה בדומה לתורה שלמעלה.

(ועמ"ש קצת כעין זה ע"פ וישלח יעקב וע"פ ויקח מן הבא בידו מנחה) משא"כ תורת משה שהיא מורשה קהלת יעקב היא איך ומה שימשיך כל אדם כו'

(ועיין במה שנכתב במקצת על דרך זו על "וישלח יעקב" ועל "ויקח מן הבא בידו מנחה"). ואילו תורת משה, שהיא "מורשה קהילת יעקב", מלמדת כיצד ומה כל אדם ימשיך וכו'.

(ועמ"ש ע"פ אם כחקתי תלכו ע"ש) וזהו ענין תורת ה' ובתורתו. והיא חכמה עילאה שלמעלה גם מכתר. וחכמה תתאה.

(ועיין במה שנכתב על "אם בחוקותי תלכו", עיין שם.) וזהו ענין "תורת הוי"ו" ו"ובתורתו": הראשונה היא חכמה עילאה, שלמעלה אפילו מכתר, והשנייה היא חכמה תתאה.

(ועמ"ש בפי' יתרו ע"פ וכל העם רואים בענין אל תאמרו מים מים כו', ופי' וענין חכמה עילאה שלמעלה גם מכתר י"ל [יש לומר] עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בפ"י האריז"ל [האריז"ל זכרוננו לברכה] לספרא דצניעותא בפ"ק [בפרק קמא] והוא בזהר הרקיע)

(ועיין במה שנכתב בפרשת יתרו על "וכל העם רואים", בענין "אל תאמרו מים מים" וכו'. את עניינה של חכמה עילאה, שלמעלה אפילו מכתר, אפשר לבאר על פי מה שכתב האריז"ל בפירושו לספרא דצניעותא, בפרק הראשון, והוא בזהר הרקיע.)

(דקייט ע"א) שהביא שם מ"ש באדר"ז [באדרא זוטא] (דרי"צ ע"א) ע"פ אלקים הבין דרכה כו' וז"ל [וזה לשונו] א"נ [אי נמי] מקומה היינו מו"ס [מוחא סתימאה] עצמה ודרכה היינו הראש הב' שמשם יצאה למקום מו"ס [מוחא סתימאה].

(קייט ע"א), שם הוא מביא את מה שכתוב באדרא זוטא (רי"צ ע"א) על "אלקים הבין דרכה" וכו', ואלה דבריו: "או שמקומה הוא מו"ס עצמה, ודרכה היא הראש השני, שממנו יצאה למקום מו"ס".

וכי"ש [וכל שכן] ההיא חכמה דסתימא ביה בע"ק [בעתיקא קדישא] היינו בראש הא' העליון כי כחה שם בדקות והעלם גדול כו' עד נמצינו למדין דמו"ס [דמוחא סתימאה] ראשיתה דיליה סתום בעתיקא

"וכל שכן אותה חכמה שסתומה בו, בעתיקא קדישא" — היינו בראש הראשון והעליון, שכן כוחה שם בדקות ובהסתרה גדולה וכו'; עד: "נמצאנו למדים שראשיתה של מו"ס סתומה בעתיקא".

כי שם שורשה כו' עכ"ל [עד כאן לשוננו], והיינו ברד ל"א ממש אשר שם העצמות העליון כמבואר שם והובא ג"כ כ"ז [כל זה] בספר הדרת מלך על סד"צ [ספרא דצניעותא] (דרט"ז ע"ב)

כי שם שורשה וכו', סוף ציטוט. כלומר, היא נמצאת ברדל"א עצמו, שבו מצויה העצמות העליונה, כפי שמוסבר שם; וכל זה מובא גם בספר הדרת מלך על סד"צ (דרט"ז ע"ב).

וזהו ענין חכמה עילאה שלמעלה גם מכתר והיינו לפי שהיא שרש החכמה שברדל"א [שכרישא דלא אתידע] ממש שהוא מלי דא"ס שלמעלה מגלגלתא דא"א שהוא הכתר כו' וזהו עניינה של חכמה עילאה, שלמעלה אפילו מכתר: היא שורש החכמה שברדל"א עצמו, שהיא מלכות דאין סוף, שלמעלה מגלגלתא דא"א, שהיא כתר וכו'.

וזהו ג"כ ענין הנז' [הנזכר] בביאור ע"פ כי אתה נרי בענין התורה שמקורה ושרשה הוא במו"ס [במוחא סתימאה]

וזהו גם ענין הנזכר בביאור על הפסוק "כי אתה נרי", בקשר לתורה, שמקורה ושרשה במו"ס,

והיינו בחי' חכמה שבכתר ע"פ קבלת מהרמ"ק [מהרבי משה קורדובירו] וע"פ קבלת האריז"ל [האריז' זכרוננו לברכה] הוא הגבה למעלה במלי דא"ס וע"ש שמקור זה נמשך בתורה שלפנינו בגשמיות נעוץ תחלתן בסופן דייקא כו'.

כלומר, בחינת חכמה שבכתר, לפי קבלת הרמ"ק; ולפי קבלת האריז"ל היא גבוהה הרבה יותר, במלכות דאין סוף. ועיי' שם, שמקור זה נמשך בתורה שלפנינו בגשמיות, כי נעוץ תחילתן בסופן דווקא וכו'.

15 והנה כנגד ב' בחי' שנתבאר שיש חסד דקשוט שיתגלה לע"ל [לעתיד לבוא] וכן תורת ה' והכלי לזה הוא

בחי' גמ"ח [גמילות חסדים] ותורה צוה לנו כו'

כעת, כנגד שתי הבחינות שהתבארו — חסד של אמת שיתגלה לעתיד לבוא, וכן תורת הוי' — הכלי לכך הוא בחינת גמילות חסדים ו"תורה ציווה לנו" וכו'.

כנגד זה נאמר בפ' ציצית ב"פ [ב' פעמים] אני הוי' אלקיכם. הא' נגד הכלי והב' נגד מה שיתגלה לעי'ל [לעתידי לבוא] בחי' חסד דקשוט ותורת ה'.

כנגד זה נאמר בפרשת ציצית פעמיים "אני הוי' אלקיכם": הפעם הראשונה כנגד הכלי, והשנייה כנגד מה שיתגלה לעתידי לבוא — בחינת חסד של אמת ותורת הוי'.

ולכן נאמר פסוק זה בפ' ציצית דוקא כי בציצית יש ב' בחי' המשכת ל"ב חוטין ל"ב נתיבות חכמה והטלית שהוא המקיף שרומזין לשני בחי' תורה ומצות והם כלים להמשכת הנ"ל:

לכן נאמר פסוק זה דווקא בפרשת ציצית, שכן בציצית יש שתי בחינות: המשכת ל"ב החוטים, כנגד ל"ב נתיבות חכמה, והטלית, שהיא המקיף; הן רומזות לשתי הבחינות של תורה ומצוות, והן כלים להמשכה האמורה לעיל.

16 ה ולתוספת ביאור מעט בענין שנאמר ב"פ [ב' פעמים] אני הוי' אלקיכם. הנה מתחלה יש להקדים מ"ש בזהר פ' וישלח דף קע"ד א' כמה דקב"ה [דקודשא בריך הוא] לזמנין אתקרי הוי' ולזמנין אתקרי אלקים. ה"נ [הכי נמי] לזמנין אקרי ישראל.

5. ולהוסיף מעט ביאור בעניין [העובדה] שנאמר פעמיים: "אני הוי' אלקיכם", יש להקדים תחילה את מה שכתוב בזוהר, פרשת וישלח, דף 174a: "כשם שהקב"ה נקרא לפעמים הוי' ולפעמים אלקים, כך גם הוא נקרא לפעמים ישראלי".

17 ולזמנין אקרי יעקב. וכלא בדרגין ידיען. והענין כמ"ש במ"א ע"פ ויברא את האדם בצלמו בצלם אלקים ולעתים הוא נקרא יעקב, והכול הוא במדרגות ידועות". והענין הוא כפי שנכתב במקום אחר על הפסוק "ויברא את האדם בצלמו, בצלם אלקים":

ב"פ [ב' פעמים] בצלם כנגד ב' בחי' שיש בנשמה הא' המתפשטת ומתלבשת בגוף כו' ובחי' הב' היא בחי' הנשמה שעומדת למעלה בבחי' מקיף כו'.

הפסוק אומר "בצלם" פעמיים, כנגד שתי בחינות שבנשמה: הראשונה מתפשטת ומתלבשת בגוף וכו'; והבחינה השנייה היא בחינת הנשמה שנמצאת למעלה, בבחינת מקיף [אור מקיף] וכו'.

וזהו ג"כ ב' השמות דיעקב וישראל שהן כנגד ב' בחי' הנ"ל שבנשמה. ושרשן מב' שמות הוי' אלקים ועיין בזהר ר"פ במדבר.

אלה הם גם שני השמות יעקב וישראל, המקבילים לשתי הבחינות שבנשמה שהוזכרו לעיל; ושרשם בשני השמות הוי' [ו] אלקים. ראו גם בזוהר, בתחילת פרשת במדבר.

18 והנה נודע ענין יחוד הוי' אלקים וכמ"ש לעיל פ' וארא ע"פ וידבר אלקים כו' אני הוי' ע"ש.

והנה, ענין יחוד הוי' ואלקים ידוע, כפי שנכתב לעיל בפרשת וארא, על הפסוק "וידבר אלקים... אני הוי'"; ענין שם.

וכך נמשך גילוי אלקות מבחי' הנשמה שלמעלה מן הגוף בתוך הנשמה המלוכשת בגוף וכמ"ש גבי חברי דניאל

וכך נמשכת התגלות אלוקות מבחינת הנשמה שלמעלה מן הגוף אל הנשמה המלוכשת בגוף, כפי שנכתב על חבריו של דניאל:

אבל חרדה גדולה נפלה עליהם וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] משום דמזליהו חזי שחלק הנשמה שלמעלה מהגוף נקי מזל ע"ש שממנו נוזל ונמשך בחלק הנשמה שבגוף, וזהו לא יקרא שמך יעקב "אבל חרדה גדולה נפלה עליהם", וחז"ל אמרו: "משום דמזליהו חזי". שכן חלק הנשמה שלמעלה מן הגוף נקרא מזל, מפני שממנו נוזל ונמשך [אור] אל חלק הנשמה שבגוף. וזהו "לא יקרא שמך יעקב,

כי אם ישראל יהיה שמך שמאיר ונמשך מבחי' ישראל בבחי' יעקב ועמ"ש בפי בלק ע"פ לא הביט און ביעקב כו' שבשבת הוא גילוי ובחי' ישראל ממש.

כי אם ישראל יהיה שמך": שאורו מאיר ונמשך מבחינת ישראל לבחינת יעקב. וענין במה שנכתב בפרשת בלק, על הפסוק "לא הביט און ביעקב" וכו', שבשבת יש גילוי ובחינת ישראל ממש.

19 וזהו אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים פי' ע"ש שם הוי' נמשך להיות הוא ממש אלקיכם

וזהו [פירוש] "אני הוי' אלקיכם, אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים": כלומר, שם הוי' נמשך להיות הוא עצמו אלקיכם,

שיאיר בבחי' גילוי בשם אלקים ועי"ז מאיר בחי' ישראל ממש בבחי' יעקב ועי"ז נמשך להיות יציאת מצרים לצאת מהמצרים וגבולים המסתעפים מההסתר דשם אלקים כו',

כדי שיאיר בגילוי בשם אלקים; ועל ידי כך מאירה בחינת ישראל עצמה בבחינת יעקב; ועל ידי כך נמשכת יציאת מצרים, היציאה מן המצרים והגבולות המשתלשלים מההסתר של שם אלקים וכו',

שמחמת התגלות שם הוי' נמשך יצ"מ [יציאת מצרים] להיות כלה שארי ולבבי כו', וזהו להיות לכם לאלקים.

משום שעל ידי התגלות שם הוי' נמשכת יציאת מצרים, כך ש"כלה שארי ולבבי" וכו'. וזהו "להיות לכם לאלקים".

והענין דהנה מבואר באדרא דנשא (דקל"ח ב') ובפ"י האריז"ל [הארי"י זכרנו לברכה] שם שכשנאמר ב' שמות הוי' בפסוק א' אזי חד רומז לז"א וחד לע"ק [לעתיקא קדישא].

והענין הוא, שהרי מבואר באדרא דנשא (דקל"ח ב'), ובפירוש האריז"ל שם, שכאשר נאמרים שני שמות הוי' בפסוק אחד, אחד מהם רומז לז"א ואחד לעתיקא קדישא.

וכמ"כ [וכמו כן] הפ"י גם כאן בפסוק זה דאני הוי' שנאמר תחלה היינו ז"א דאצילות אשר הוא אלקיכם שנמשך בגילוי בשם אלקים הוא מלי דאצילות והיינו ע"י התומ"צ [התורה ומצות] שע"י ממשיכים גילוי שם הוי' ממש.

וכך גם פירוש הפסוק הזה: "אני הוי'", שנאמר תחילה, היינו ז"א דאצילות, והוא אלקיכם, הנמשך בגילוי בשם אלקים, שהיא מלכות דאצילות. והמשכה זו נעשית על ידי התורה והמצוות, שבאמצעותן ממשיכים את גילוי שם הוי' עצמו.

20 ועכ"ז [ועם כל זה] התומ"צ [התורה ומצות] הם רק בחי' כלים לגילוי תורת ה' ורב חסד שיתגלה לע"ל [לעתיק לבוא] דהיינו בחינת שם הוי' הב' שהוא בחי' ע"ק [עתיקא קדישא] ולגבי גילוי זה נק' שם הוי' דז"א רק כמו שם אלקים כו'.

ובכל זאת, התורה והמצוות הן רק בחינת כלים לגילוי תורת הוי' ורב חסד, שיתגלה לעתיק לבוא. כלומר, בחינת שם הוי' השני, שהוא בחינת עתיקא קדישא; וביחס לגילוי זה, שם הוי' של ז"א נחשב רק כשם אלקים וכו'.

21 וז"ש [וזהו שכתוב] להיות לכם לאלקים כלומר שע"י יציאת מצרים יומשך גילוי בחי' סוכ"ע שהוא בחי' ע"ק [עתיקא קדישא] שלגבי גילוי זה נק' הגילוי דהוי' דז"א רק בחי' אלקים בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין].

וזהו שנאמר: "להיות לכם לאלקים" — כלומר, שעל ידי יציאת מצרים תימשך התגלות הבחינה של סוכ"ע כל עלמין, שהיא בחינת עתיקא קדישא. ביחס להתגלות זו, התגלות הוי' של ז"א נקראת רק בחינת אלקים, בחינת ממלא כל עלמין.

ואח"כ נאמר אני הוי' אלקיכם פי' שם הוי' דעתיק יאיר ויתגלה ממש בז"א דהיינו להיות הוי' ממש אלקיכם בבחי' גילוי, וכנ"ל בענין

ואחר כך נאמר: "אני הוי' אלקיכם". פירוש הדבר, שהוי' של עתיק יאיר ויתגלה ממש בז"א, כך שהוי' עצמו יהיה אלקיכם באופן גלוי, וכפי שנתבאר לעיל בעניין

יחוד ב' שמות הוי' אלקים דזו"נ [דזעיר אנפין ונוקבא] דאצי' שהיחוד הוא שלא יהי' [יהיה] שם אלקים מסתיר אלא דשם הוי' ית גלה ממש להיות הוי' ממש אלקיכם.

ייחוד שני השמות הוי' ואלקים של ז"א ונוקבא שבאצילות: עניינו של הייחוד הוא ששם אלקים לא יסתיר, אלא שם הוי' יתגלה ממש, כך שהוי' עצמו יהיה אלקיכם.

22 וכך עד"ז למעלה יותר שז"א נק' שם אלקים לגבי ע"ק [עתיקא קדישא] שנקרא הוי' וזהו ענין שמו הגדול וא"כ ג"כ פי' אני הוי' אלקיכם שלא יהיה בחי' הכלים דז"א מסתירים על גילוי ע"ק [עתיקא קדישא] שהוא בחי' סוכ"ע

וכך גם למעלה יותר: ז"א נקרא בשם אלקים ביחס לעתיקא קדישא, שנקרא הוי', וזהו עניינו של שמו הגדול. ואם כן, גם פירוש "אני הוי' אלקיכם" הוא שכלי ז"א לא יסתירו על גילוי עתיקא קדישא, שהיא בחינת סוכ"ע כל עלמין,

כי אם בחי' סוכ"ע יומשך ויאיר בגילוי ממש כו' ועמ"ש במ"א ע"פ לעשות הישר בעיני ה' אלקיך וע"פ וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת כו':

אלא בחינת סוכ"ע כל עלמין תימשך ותאיר בגילוי ממש וכו'. ועיינו במה שנכתב במקום אחר על "לעשות הישר בעיני ה' אלקיך", ועל "וידעת היום" וכו', "כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת" וכו'.

23 וי"ל [ויש לומר] עוד דהנה נודע שבכתר יש ב' בחי' ע"י [עתיק יומין] וא"א והנה פי' להיות לכם לאלקים ודאי וניתן לומר עוד: ידוע שבכתר יש שתי בחינות, עתיק יומין ואריך אנפין. והנה, "להיות לכם לאלקים" פירושו בוודאי

היינו גם נגד התגלות בחי' א"א. שע"ז אמרו דז"א בעלותו לגבי עתיקא דהיינו א"א שנק' ג"כ עתיקא כנודע. כאלקים חשוב.

גם ביחס להתגלות בחינת אריך אנפין; ועל כך אמרו שז"א, בעלייתו לעומת עתיקא — כלומר אריך אנפין, שנקרא גם הוא עתיקא, כידוע — "נחשב כאלקים".

אך שיהיה אני הוי' אלקיכם שיתגלה שם הוי' דא"א ממש בז"א להיות הגילוי בז"א ממש מבחי' א"א.
הנה צ"ל ההמשכה מלמעלה יותר.

אך כדי שיהיה "אני הוי' אלקיכם" — שהוי' של אריך אנפין עצמו יתגלה בז"א, כך שהגילוי בז"א עצמו יהיה מבחינת אריך אנפין — ההמשכה צריכה להיות ממדרגה גבוהה עוד יותר.

24 וכמו יחוד שם הוי' אלקים דזו"נ [דזעיר אנפין ונוקבא] הוא ע"י ההמשכה מאו"א [מאבא ואימא] כו', וכך עד"ז שיהיה גילוי א"א ממש בשם אלקים דלעתיד דהיינו בז"א הוא ע"י המשכה גדולה ועצומה מבחי' עתיק ממש שלמעלה מא"א [מאריך אנפין].

וכשם שהיחוד של השם הוי' [ו-] אלקים בז"א ונוקבא נעשה באמצעות המשכה מאבא ואמא וכו', כך גם גילוי אריך אנפין עצמו בשם אלקים שלעתיד לכוא, כלומר בז"א, נעשה באמצעות המשכה גדולה ועצומה מבחינת עתיק עצמו, שלמעלה מאריך אנפין.

וע"ד מ"ש במ"א בענין הפך ים ליבשה שעלמא דאתכסיא יאיר בגילוי גמור ממש בעלמא דאתגליא הוא ע"י שנמשך מבחי' כי גאה גאה שלמעלה מבחי' סוכ"ע כו'.

בדומה לכך נאמר במקום אחר בענין "הפך ים ליבשה": העולם הנסתר (עלמא דאתכסיא) יאיר בגילוי גמור ממש בעולם הגלוי (עלמא דאתגליא), והדבר נעשה באמצעות המשכה מבחינת "כי גאה גאה", שלמעלה מבחינת סוכב כל עלמין וכו'.

ועד"ז נאמר כאן תחלה להיות לכם לאלקים ואח"כ ע"י גילוי בחי' עתיק ממש נאמר אני הוי' אלקיכם כו':

וכך נאמר כאן תחילה "להיות לכם לאלקים", ולאחר מכן, באמצעות גילוי בחינת עתיק עצמו, נאמר "אני הוי' אלקיכם" וכו'.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/shelach/17

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק